

Innehåll

Vänstern i kinesiska kulturrevolutionen.....	1
Dokument: Vart går Kina?	6
Bilaga: Clarté om ”ultravänstern”	14

Ur *Fjärde Internationalen* 1-2/74

Björn-Erik Rosin

Vänstern i kinesiska kulturrevolutionen

Det kinesiska kommunistpartiets 9:e kongress 1969 kan sägas markera kulturrevolutionens avslutning. Liu Shao-chis gruppering har beseegrats och Mao Tse-tungs fraktion inom parti-byråkratin kunde tillsammans med armén under Lin Piao bekräfta sin seger. Fortfarande är mycket litet känt om de verkliga motsättningarna mellan dessa två grupperingar. Lius anhängare kunde i ytterst liten utsträckning presentera sina ståndpunkter utåt. Vill man inte sätta sin lit till de mest groteska anklagelserna, som slungats ut, bör man nog vara mycket återhållsam med omdömen om vilka uppfattningar de två sidorna egentligen stod för.

Kulturrevolutionen var emellertid mer än en intern uppgörelse mellan olika linjer inom parti-hierarkin. Otvivelaktigt var det också fråga om verkliga massaktioner bland arbetare, bönder och studenter. Många missförhållanden utsattes för hård kritik från massorna. Nya frågor började ställas. De revolutionära massorna visade sig inte bara beredda till aktioner som kunde godtas av Maofraktionen. Det uppkom också grupper som ville gå i grunden med bristen på proletär demokrati i Kina, som började ifrågasätta kommunistpartiets politik och som påtalade nödvändigheten av att fullständigt störta byråkratin och skapa nya organ för arbetarnas och böndernas maktutövning. De revolutionärer som tog Maofraktionens fraser om upprättandet av proletärt demokratiska maktorgan enligt Pariskommunens modell på orden skulle snart stöta på patrull. Från och med den s k Januarirevolutionen 1967 kan man säga, att kulturrevolutionen nått en vändpunkt och att Maofraktionen och armén började rikta sina krafter mot vänstern, mot dem som ville åstadkomma en verklig förändring av den kinesiska arbetarstaten och inte bara ville vara redskap för maktstriderna inom den härskande byråkratin.

Under kulturrevolutionens efterspel har den s k ”ultravänstern” blivit föremål för hårda angrepp. Partistrukturen, som slets upp under kulturrevolutionen, har återuppbyggts, rödgardistorganisationerna har upplösts, avsatta partipåvar har återkommit till köttgrytorna i och med 10:e partikongressen. Vi känner också till hur denna kamp tog sig uttryck i försvarsministern och kronprinsen Lin Piao's försvinnande. Åtminstone till en början anklagades denna för att ha stått bakom ”ultravänstern”.

Även beträffande denna uppgörelse saknar vi direkta informationer. Bara politiska oskulder eller personer med direkta intressen av att apa efter varje jamning från KKP kan hysa någon som helst tilltro till att Lin Piao's politiska linje skulle ha gått ut på att ”förvandla den marxist-leninistiska kinesiska kommunistpartiet till ett revisionistiskt, fascistiskt parti, störta proletarietets diktatur och återupprätta kapitalismen... återinsätta godsägar- och borgarklasserna... och upprätta en feodalkomprador-fascistisk diktatur” för att tala med Chou En-lai.

”Ultravänstern” har sannerligen inte haft stora möjligheter att göra sig hörd i den nuvarande debatten. Lin Piao's anhängare gavs inte ens möjlighet att som yttersta åtgärd kunna vädja till 10:e partikongressen för sina ståndpunkter. Detta är givetvis en stor brist i den kinesiska arbetarstaten och visar på frånvaron av grundläggande former för proletär demokrati. Detta förhållande borde onekligen stämma till eftertanke hos var och en som har en seriös inställning till socialismen.

Diskussionen om utvecklingen i Kina är viktig och får absolut inte lämnas åt de professionella faktaförvrängarna i Peking eller deras papegojor på den svenska vänsterkanten. Det är därför mycket glädjande att vi i detta nummer av Fjärde Internationalen har tillfälle att presentera ett viktig och unikt dokument från kulturrevolutionen. Detta så mycket mer som vi nu kan förutse mer ”omskakande” händelser i Kina. Rapporterna om en ny ”kulturrevolution” antyder, att revolutionärerna i Kina inte har kuvats och kunnat bindas upp kring de maktförskjutningar som kulturrevolutionen gav till resultat.

Det dokument som vi nu presenterar i Fjärde Internationalen härrör från den av de s k ”ultravänster”-grupperna under kulturrevolutionen, *Sheng Wu-lien* (förkortning av Hunan-provinsens proletärt revolutionära stora allianskommitté).

Dokumentet har antagligen tillkommit någon gång i slutet av 1967 eller början av 1968. Sheng Wu-lien är en av de mer kända ”ultravänster”-grupperna och kanske också den som presterat den mest sammanhängande analysen av kulturrevolutionen. Föreliggande dokument publicerades ursprungligen i *Survey of China Mainland Press*, som utges i Hongkong. Någon anledning att betvivla dokumentets äkthet finns knappast. *Survey of...* består av översättningar av tidningar, tidskrifter och andra dokument från Folkrepubliken Kina. Sheng Wulien lär dessutom har presenterat ett program som vi tyvärr inte fått tag på. Gruppen omnämns också i olika skrifter om kulturrevolutionen, bl a Munthe-Kaas och Gittings [Maos kulturrevolution](#) (Aldus 1969). Vår översättning bygger på ett utdrag som fanns i sommarnumret av den engelska tidskriften *International Socialism*. Det bör noteras att redaktionen för *IS* förkortat det ursprungliga dokumentet.

Den kinesiska ”ultravänstern” har nu förvandlats till en stor syndabock både i Kina och bland maoister utanför Kina. Mycket är emellertid inte känt om dess verksamhet och ståndpunkter. Klart tycks det emellertid att den varit splittrad geografiskt och politiskt. De få källor som står till buds tyder också på att en del ”ultravänster”-grupper kännetecknats av rätt stor förvirring politiskt. Den utåt mest kända är den s k 16 maj-gruppen, som uppenbarligen hade försänkningar inom Gruppen för Kulturrevolution¹ och eventuellt också direkt till Lin Piao.² Efter kulturrevolutionen har det verkat som om denna 16 maj-grupp fått klä skott mot allt som nu bedöms som felaktigt under kulturrevolutionen. Mycket litet har blivit känt som kan utgöra någon grund för en helhetsbedömning av dess linje.

Maoister som William Hinton och Christer Leopold³ framställer 16 maj som en ytterst konspiratorisk och terroristisk samling. Vissa sådana inslag tycks också har förekommit från 16 majs sida, t ex nedbränningen av engelska konsulatet i Peking.

I jämförelse med den suddiga bild man får av 16 maj är Sheng Wu-liens politik glasklar. Det bör emellertid påpekas att Sheng Wu-liens analys lider av brister och innehåller ståndpunkter som inte är lika med Fjärde Internationalens. Den viktigaste är givetvis Sheng Wu-liens syn att Kina är kapitalistiskt och styrs av en ny borgarklass. Vår ståndpunkt är att Kina är en arbetarstat, men en byråkratiskt deformerad sådan. Efter 1949 har en social revolution genomförts i Kina, med nationaliseringar av industrin, planering av ekonomin och kollektivisering av jordbruket. Denna sociala revolution behöver inte göras om i Kina. Vad som däremot krävs är att byråkratin störs, att arbetarklassen verkligen tillskansar sig makten genom att upprätta

¹ Gruppen för kulturrevolutionen ansvarade under partiet för genomförandet av kulturrevolutionen. Ett flertal av dessa medlemmar ”avslöjades” underhand som ”vänsteravvikare”. Under kulturrevolutionen gällde detta t ex Wang Li, Kuang Feng och Chi Pen-yu. Efter kulturrevolutionen drabbade samma öde dess ledare Chen Po-ta. I gruppen ingick bl a även Maos hustru Chiang Ching och den unge litteraturkritikern Yao Wen-yuan.

² Detta antyds bl a i Jaap van Ginneken, ”Le ‘complot’ du 16 mai”, *Les Temps Modernes*, maj 1972

³ Se William Hinton, *Hundred Day War – The Cultural Revolution at Tsinghua University*, Monthly Review Press, 1972 och Christer Leopold i *Clarté* 10-12 1973 [se bilagan nedan].

arbetarråd – kort sagt, vad vi brukar kalla en politisk revolution. Nu vore det ett misstag att låsa fast sig vid Sheng Wu-liens ståndpunkter i denna fråga. Deras dokument gör knappast anspråk på att vara en fulländad teoretisk analys av Kina. Snarare bör talet om en ”röd borgarklass” ”utsugning” m m mer uppfattas som en känslomässig urladdning än som sista ordet till frågan om det kinesiska samhällets karaktär.⁴

Ytterligare en störande faktor utgörs av de olika buggningar man består Ordförande Mao. Dessa kan ha två orsaker. Det kan röra sig om taktiska eftergifter på grund av den stora prestige som Mao onekligen har i Kina. Eller också rör det sig om en politisk oklarhet hos Sheng Wu-lien. Under kulturrevolutionen fanns ett flertal grupper som arbetade på att genomföra Maos ursprungliga program för kulturrevolutionen.

Det må vara hur som helst med den saken. Trots dessa brister måste Sheng Wu-liens dokument betraktas som unikt och på åtskilliga punkter stämmer deras syn helt överens med den revolutionära marxismens. Vid en läsning av dokumentet gör man också ofrånkomligt reflektionen att författarna måste ha varit kontakt med trotskistiska skrifter. Den kinesiska partiledningen har också riktat anklagelser mot Sheng Wu-lien för trotskism. Visserligen brukar KKP vara frikostiga med att etikettera allt obekvämt som ”trotskism”, men i detta fall är jag benägen att finna större fog för KKP:s anklagelser än vanligt. Hör bara hur säkerhetsministern Kang Sheng talade den 24 januari 1968:

De beskriver Staten och Partiet som leds av ordförande Mao som en privilegierad klass liknande Chrusjtjovs parti... Från en artikel av Yang Hsi-kuang kan man se, att de sannolikt har samlat några kontrarevolutionära skrifter av Trotskij... De säger att den stora proletära kulturrevolutionen just har börjat, att den stora kulturrevolutionen hittills har varit blott och bart reformism och att den i realiteten har börjat först efter Sheng Wu-liens uppkomst... De säger att revolutionskommittéerna i provinserna och de förberedande grupperna för dessa kommittéer, som satts upp under kulturrevolutionen, är reformistiska. Nu känner vi alla till att problemen ute i provinserna lösts av Ordförande Mao själv... Genom att olika manövrer och alla sorters medel försöker de slå blå dunster i ögonen på massorna, de beskriver den stora kulturrevolutionen, lösningen på problemen i provinserna och upprättandet av förberedande gruppen för revolutionskommittéer som reformism och identifierar dem med Mao Tse-tungs tänkande. Är inte Ordförande Maos tänkande också reformism då? På detta sätt förtalar de vår store ledare Ordförande Mao.

Den 26 januari talade Chou En-lai, Chen Po-ta – dåvarande ledare för Gruppen för Kulturrevolutionen, sedermera utrensad som en av tillskyndarna av 16 maj-gruppen – Chiang Ching – Maos hustru – och Kang Sheng vid ett massmöte med 100 000 människor i Hunanprovinsens huvudstad Changsha. De anklagade därvid Sheng Wu-lien för att vara en ”kontra-revolutionär trotskistisk organisation”.

Vad som efter kulturrevolutionen hänt med Sheng Wu-lien är okänt. I deras dokument omnämns medlemmar som redan 1968 fängslats. Uppenbarligen var gruppen (som var en allians mellan ett tjugotal olika organisationer) ganska stark i Hunanprovinsen.⁵

I Sheng Wu-liens dokument återkommer ständiga hänvisningar till revolutionskommittéerna, till Januarirevolutionen och Augustistormen. Januarirevolutionen uppstod när arbetarklassen i Kina började sätta sig i rörelse. Fram till september-oktober 1966 var det främst studenter, organiserade som Rödgardister, som hade engagerat sig i kulturrevolutionen. Vad som hände

⁴ *Survey of China Mainland Press*, Hong Kong, 4136

⁵ En intressant detaljakttagelse gjordes också av undertecknad vid ett besök i Hunanprovinsens huvudstad Changsha sommaren 1971. I bakgrunden under hela vårt besök fanns den pågående kampanjen mot ”ultravänstern”. Hela tiden betonades hur dolskt den arbetade och att klasskampen var hård på många håll. Trots detta hade vi relativt hög rörelsefrihet i de städer vi besökte. På ett undantag när: Under besöket i Changsha förbjöds vi att promenera i staden under kvällstid ”på grund av att klasskampen var så skarp”. Detta behöver nödvändigtvis inte ha haft samband med Sheng Wu-lien, men händelsen kanske trots allt får sin förklaring i detta sammanhang.

under senhösten 1966 var att dessa rödgardister började vända sig till arbetarna med sin politik. En kritikvåg vällde fram bland arbetare och bönder, speciellt framträdande tycks denna rörelse har varit i Shanghajområdet. Kritiken gällde arbetsförhållanden och frågan om makten över företagen. Ett exempel: I början av 60-talet hade introducerats en kampanj för att ”eliminera motsättningarna mellan stad och land”.

Den innebar att industriarbetarna tidvis fick ge sig ut på landsbygden, medan bönderna på motsvarande sätt förflyttades in till industrierna. Detta var i själva verket inget annat än att på ett utmanande sätt utnyttja billig arbetskraft inom industrin, ty bönderna gavs inte samma löner eller sociala förmåner som industriarbetare i allmänhet. De senare var också missnöjda över att behöva ge sig ut på landsbygden. Frågan om dessa kontraktsarbetare blev en viktig del i den kritikstorm som sköljde fram bland arbetare och bönder. Utvecklingen ledde till att arbetarna tog makten på fabriker och upprättade egna maktorgan. I Shanghaj förenades dessa maktorgan till en kommun för hela staden – den s k Shanghajkommunen, som baserades på en långtgående demokratisering vad gäller tillsättning och i övrigt på de principer som var förhärskande under Pariskommunen.

Denna Shanghajkommun utropades den 5 februari 1967. Den gamla partikommittén hade helt raserats och ersatts med en provisorisk kommitté på elva personer, som bland annat hade till uppgift att organisera val i staden. Shanghajkommunen klarade sig tre veckor. Redan den 12 februari klargjorde KKP:s centralkommitté och Mao Tse-tung, att sättet att ”göra sig av med alla ordföranden /d v s fullständig demokratisering av Shanghajtyp/ är ytterliggående anarkism och ytterst reaktionärt”.

Shanghajkommunen ledare återvände från Peking med nyheten att ”i fortsättningen kommer centralkommittén... inte att tillåta utropandet av folkkommuner, men folket i Shanghaj skall få svängrum för sin verksamhet...”⁶

Detta borde ha inneburit dödsstöten för alla illusioner om Mao Tse-tung. Planerna på upprättandet av ”kommuner” omintetgjordes nu på fler platser, bl a hade sådana planer närts i Peking och i Shansiprovinserna.

I stället uppkom vad som kallats för ”februariströmmens onda vind”. I stället för ”kommunen” kom revolutionskommittéerna. De senare baserades på tre-i-en-allianser mellan kadrer, armén och massorna, och utgjorde partiledningens försök att avleda massornas revolutionära verksamhet. Armén erhöll en central roll under denna period. Hittills hade den hållit sig undan från kulturrevolutionens förlopp. Nu fick den fullmakt att gå in och skilja stridande fraktioner åt och tillse att revolutionskommittéer enligt ovannämnda principer upprättades. Arméns funktion blev att lägga sordin på kulturrevolutionen och konservera de etablerade strukturerna. Oftast ställde sig de lokala befälhavarna bakom de grupper som de uppfattade som representanter för ”lag och ordning”. Under denna period framträdde också stora motsättningar inom Gruppen för Kulturrevolutionen och inom partiledningen. Inom den förra hade ”ultravänstern” några förespråkare. Man försökte från detta fäste angripa arméns konserverande funktion. Paroller restes om att ”föra in kulturrevolutionen i armén”, ”dra ut en handfull kontrarevolutionärer” och att massorna hade rätt att skaffa sig vapen. Det är detta senare skede som kallats ”Augustistormen”. Under detta hektiska skede manifesterades tydliga motsättningar inom den högsta ledningen. Å ena sidan fanns vänsterbetonade strömningar inom Gruppen för Kulturrevolutionen och å andra sidan de mer konservativa med Chou En-lai i spetsen. Händelserna under 1967-68 lade också grunden till den spricka inom armén som Mao och Chou sedermera kunde utnyttja för att bli av med Lin Piao. Den senare kom uppenbarligen alltför mycket att identifieras med vänsterns angrepp på armén under kulturrevolutionen

⁶ Se van Ginneken, a.a.

eller snarare visade han inte tillräcklig handlingskraft när det gällde att bemöta vänsterns agerande i provinserna.⁷

Vi kan således konstatera att revolutionskommittéerna ingalunda utgör några slags arbetarråd som vissa Maoanhängare gjort gällande. I stället var revolutionskommittéerna Maofraktionens metod att ta gadden ur de embryon till arbetarråd, som uppkom runt om i Kina under 1967. Medan partiapparaten för tillfället var försvagad kom armén att inta en nyckelfunktion i genomförandet av denna politik. Armén intog också de viktigaste posterna i de revolutionskommittéer som upprättades under 1967-68. På provinsnivå tillhörde 49 procent av medlemmarna i revolutionskommittéernas ständiga utskott armén. 75 procent av revolutionskommittéernas ordföranden var militärer. En lika viktig roll hade armén senare vid återupprättandet av partistrukturerna. Efter utrensningen av Lin Piao och hans anhängare har arméns roll minskat, men fortfarande är den viktig för upprätthållandet av revolutionskommittéerna. (7) (Information som vi inte haft möjlighet att dokumentera säger dock att armén i vissa delar av Kina nu ersatts av fackföreningarna.)

Revolutionskommittéerna saknar också självständighet i förhållande till partiet. Ofta formuleras deras uppgifter som rent administrativa. Hela tiden bestämmer partiet politiken och "massorganisationerna" är även formellt underställda partiet enligt den stadga som antogs på partikongressen i augusti.

Revolutionskommittéerna är alltså maktlösa i förhållande till kommunistpartiet och dessutom byråkratiserade organ, där alla betydelsefulla poster redan innehas av kadrer och, åtminstone tidigare, militär. Arbetarklassen i Kina saknar fortfarande egna maktorgan. De försök som gjordes under kulturrevolutionen till självständig organisering krossades av partiledning och armé. Därför kan vi bara instämma i Sheng Wu-liens slutsats, att den verkliga kulturrevolutionen återstår. Revolutionskommittéerna har inte inneburit något kvalitativt nytt beträffande arbetarklassens makt i Kina. Det hela mynnade ut i en förskjutning av makten inom byråkratin.

Man får ändå akta sig för att underskatta den revolutionära gnista som tändes hos den kinesiska arbetarklassen. Att massorna aktiverades i politiskt arbete, diskussioner, demonstrationer och organisatoriskt arbete är utmärkt. Fortfarande återstår mycket arbete, men i Sheng Wu-liens dokument anges den fundamentala frågan: Upprättandet av sovjeter som grunden för arbetarklassens statsmakt.

Maoister världen över hyllar kulturrevolutionen som en avgörande seger för det kinesiska proletariatet. Vi ser inte frågan så. De analyser vi framlagt om nödvändigheten av en politisk revolution i Kina med störtandet av byråkratin styrks av de analyser som framlagts av kamraterna i Sheng Wu-lien. Vår analys om att en byråkrati härskar i Kina styrks också av andra händelser efter kulturrevolutionen. Inom företagen har förekommit tendenser att återvända till en-direktörs-styrets tid. Rapporter har kommit om att de materiella drivkrafterna har kommit in i bilden igenom inom industrin. Inom jordbruket har man åter uppmuntrat de privata intressena och vissa bedömare gör gällande att man i dessa avseenden gått längre än den under kulturrevolutionen så fördömda jordbrukspolitikerna från början av 60-talet.⁸

I Kina har arbetarna åter börjat resa sig mot byråkrati och korruption. "Vi vill inte bli slavar under tonnaget" säger hamnarbetarna i Shanghai. Den pågående utvecklingen med nya arbetarresningar i Kina påvisar riktigheten i Fjärde Internationalens analyser och hur naivt maoisternas pladder om kulturrevolutionens innehåll i själva verket varit.

Vi vill till sist bara instämma i Sheng Wu-liens avslutningsord: Morgondagens Kina kommer att vara Kommunens värld!

⁷ Joffe: The Chinese Army after the Cultural Revolution, the Effects of Intervention, *China Quarterly* 55, 450-77.

⁸ Jörgen Domes, A Rift in the New Course, *Far Eastern Economic Review*, 1 oktober 1973

Dokument: Vart går Kina?

De nya produktivkrafternas utveckling i Kina i dag har lett till en konflikt mellan den klass som representerar de nya produktivkrafterna och den ruttnande klass som representerar de produktionsförhållanden som hindrar historiens framåtskridande. Den kommer med nödvändighet att leda till en stor social revolution och ett nytt samhälle kommer med nödvändighet att födas mitt bland de flammande lågorna.

...Folk tror att Kina kommer att få en fredlig övergång till det samhälle som skildras i 7 maj-direktivet¹. Men vad händer i själva verket? ”Fredlig övergång” är bara ett annat namn för ”fredlig utveckling”. Den kan bara leda till att Kina driver längre och längre bort från den ”kommun” som skildras i 7 maj-direktivet och närmare och närmare det existerande sovjetryska samhället... Den nya byråkratbourgeoisins välde måste störtas med våld för att frågan om den politiska makten ska lösas. Tomma rop om förverkligande av 7 maj-direktiven utan avseende på maktövertagande och ett totalt krossande av det gamla statsmaskineriet är naturligtvis en ”utopisk” dröm.

Lenin gjorde en gång följande berömda uttalande:

”Alla revolutioner – förutsatt att de är verkliga revolutioner – rör sig ytterst om klassförändringar. Därför är analysen av de klassförändringar som har ägt rum eller äger rum i dessa revolutioner det bästa sättet att höja massornas medvetenhet och avslöja hur massorna bedras med revolutionära löften.”

Låt oss analysera de klassförändringar som blev följden av Januarirevolutionen i enlighet med denna lära för att avslöja hur massorna bedras med revolutionära löften...

Fakta som avslöjats av massornas vrede vittnade i början om, att denna klass av ”röda” kapitalister fullständigt hade blivit en ruttnande klass som hindrade historien från att gå framåt, och att förhållandet mellan dem och vanligt folk hade förändrats från förhållanden mellan ledare och ledda till förhållanden mellan härskare och behärskade, exploatörerna och de exploaterade, från förhållanden mellan jämbördiga revolutionärer till förhållanden mellan förtryckare och förtryckta. Den ”röda” kapitalistklassens höga löner och särskilda förmåner byggde på förtryck och utsugning av de breda massorna. För att förverkliga ”Folkkommunen Kina” var det nödvändigt att störta denna klass...

I kampen för att gripa makten i dessa enheter måste man uppmärksamma den marxistiska principen om att krossa den gamla statsapparaten. Här finns det ingen plats för reformism, att förena två i ett, eller fredlig övergång. Den gamla statsapparaten måste krossas totalt. ”Det gamla utsugarsystemet, revisionistsystemet och de byråkratiska organen måste krossas totalt.” Den första stora proletära politiska revolutionens program fördes fram i ledarartiklar under Januarirevolutionens slutskede på ett embryonalt och inte särskilt konkret sätt. Den ruttnande klass som skulle störtas, den gamla statsapparat som skulle krossas och till och med sociala problem som folk tidigare inte hade vågat uttrycka några avvikande åsikter om, togs upp. Denna mäktiga utveckling var ett oundvikligt resultat av det mod och den pionjäranda som proletariatet visade under Januarirevolutionen.

De problem i systemet, politiken och vägledningen som berördes under Januarirevolutionen, hade främst samband med det kapitalistiska anställningssystemet med kontraktsarbetare och tillfälliga arbetare liksom med den revisionistiska rörelsen för att fara till bergsområden och landsbygdsområden.

Varför motsatte sig kamrat Mao Tse-tung, som energiskt förespråkade ”kommunen”, plötsligt

¹ 7 maj 1967 utfärdade Mao Tse-tung ett direktiv om en korrigeringskampanj i armén.

upprättandet av Shanghaikommunen i januari? Det är något som revolutionärerna har svårt att förstå.

Ordförande Mao, som förutsåg ”kommunen” som en politisk struktur som måste förverkligas under den första kulturrevolutionen, förde plötsligt fram att ”Revolutionskommittéer är bra”.

Revolutionen måste gå framåt längs sick-sack-vägar. Den måste genomgå ett utdraget förlopp av ”kamp-misslyckande-kamp igen-misslyckande igen-kamp igen till den slutliga segern”.

Varför får inte kommuner upprättas omedelbart?

Detta är första gången som revolutionärerna har försökt störta en mäktig fiende. Hur ytliga var inte deras kunskaper om denna revolution! Des misslyckades inte bara med att av sig själva fatta nödvändigheten att i grunden krossa den gamla statsapparaten och granska några av de sociala systemen, utan såg inte heller klart att fienden utgjorde en klass, och de revolutionära leden dominerades av idéer om ”revolution för att avskeda ämbetsmän” och ”revolution för att dra fram dem”. Massornas vishet hade ännu inte uppnått den nivå där det skulle vara möjligt att reformera samhället. Följaktligen tog kapitalistklassen till sist hand om revolutionens frukter. (Kommunistiska Manifestet.)

Varje revolution måste med nödvändighet omfatta armén. Eftersom en röd kapitalistklass redan har upprättats i Kina kan armén givetvis inte avskilja sig från denna verklighet. Ändå har Januaristormen inte på något sätt vidrört den livsavgörande frågan för alla revolutionärer – frågan om armén. Således kan vi se, att revolutionen saknade djup och förblev på en låg utvecklingsnivå. Mognadsnivån hos revolutionärernas politiska tänkande var också, i hemlighet med revolutionens låga nivå – även den förblev mycket outvecklad...

Förslaget med tre-i-ett-kombinationer leder till ett återupprättande av de byråkrater som redan välts omkull under Januarirevolutionen. Det kommer oundvikligen att bli formen för den politiska makt som bourgeoisin bemäktigar sig, där armén och byråkraterna kommer att ha en ledande roll....

Kraften och intensiteten i Januarirevolutionen tvingade byråkraterna att skyndsamt tillskansa sig makten....

Den ”röda” kapitalistklassen erövrade en nästan total makt i februari och mars. Alla tillgångar (produktionsmedlen och makten) togs från det revolutionära folket och återgavs till byråkraterna. I februari utövade Lung Shu-chin, Liu Tzu-yun, Chang Po-sen, Hua Kuo-feng och byråkraterna över hela landet och deras agenter i Centrum en obegränsad makt. Det var deras glansperiod, medan revolutionärernas makt helt försvann. Dessutom kastades många av dem i fängelse under den borgerliga statsapparats kontroll – Kung Chien-fa, Chou En-lai – för närvarande den främste representanten för Kinas röda kapitalistklass – som var omtöcknad av sin seger i februari-mars skyndade sig att upprätta revolutionskommittéer över hela landet. Om denna borgarnas plan hade fullföljts, hade det inneburit en reträtt till döds för proletariatet. Den centrala gruppen för Kulturrevolutionen utfärdade därför orderna om att slå tillbaka, utan att vänta på att alla revolutionskommittéer skulle upprättas. Efter detta började det stora lokala revolutionära kriget i augusti att jäsa över landet.

Ett viktigt tecken på att revolutionen inträtt i ett högre stadium var att frågan om armén verkligen blev kännbar under kampen för att slå tillbaka februariströmningens onda vind. Revolutionärerna hade mycket barnsliga uppfattningar om armén under Januarirevolutionen och trodde, att de väpnade styrkorna, så snart som de lokala kapitalistfararna hade störtats, skulle förena sig med revolutionärerna för att undertrycka kapitalistfararna i enlighet med Ordförande Maos riktlinjer om enhet från högsta till lägsta nivå. Den skadliga februariströmningens blodiga fakta klargjorde, att uppifrån-och-nerordningen inte kunde genomföra

Ordförande Maos intentioner i armén, därför att intressegemenskapen emellan kapitalistfararna i armén och de lokala kapitalistfararna skulle hindra armén från att genomföra Ordförande Maos revolutionära linje. Det blev nödvändigt att genomföra kulturrevolutionen från den lägre nivån uppåt i armén och förlita sig på folkets revolutionära – historiens lokomotiv – för att förändra det tillstånd av motsättningar mellan militären och civilbefolkningen som uppstått genom byråkraternas kontroll över armén...

Många skrifter om armén är mycket omogna och har stora brister på grund av historiska skäl. Men eftersom dessa skrifter är nydanande kommer historien att visa, att de är betydelsefulla.

Hur väl talade inte Engels, när han kommenterade den utopiska socialismen: ”Låt småhandlarna i författarcirklarna högtidligt anmärka på den fantasi som för närvarande bara kan få folk att skratta. Låt dem tillfredsställa sig själva med tanken att deras strikta tänkande är överlägset sådana galna idéer. Det som gläder oss är de begåvade ideologiska knoppar och begåvade idéer som visar sig överallt genom att tränga ut ur fantasins yttre skal. Detta kan inte medelmåttorna se.”

Det finns två viktiga punkter i skrifterna om armén:

1. Man ser nu att Armén nu skiljer sig från folkarmén före befrielsen. Före befrielsen stred armén och folket tillsammans för att störta imperialismen, byråkratkapitalismen och feodalismen. Förhållandet mellan armén och folket var som mellan fisken och vattnet. Efter befrielsen, när revolutionens mål förändrats från imperialismen, byråkratkapitalisterna och feodalismen, till kapitalistfararna och dessa kapitalistfarare är makthavare i armén, har vissa av de väpnade styrkorna inte bara släppt sina kontakter med massorna, utan till och med blivit verktyg för att undertrycka revolutionen. Därför är det nödvändigt med en radikal förändring i armén om den första stora proletära kulturrevolutionen ska lyckas. ”Den yttersta vänsterns fraktion” har funnit grunden för sitt tänkande i ett citat från Ordförande Mao. Samma år som Ordförande Mao utfärdat orden om att de väpnade styrkorna ska bo i sina kaserner, skildes de från massorna.

2. Man ser nu, att det är nödvändigt med ett revolutionärt krig i landet om revolutionärerna i dag vill besegra den beväpnade röda kapitalistklassen...

Låt oss titta på innehållet i denna nya fara. Å ena sidan insåg till och med den ”röda” kapitalistklassen det oundvikliga i sitt eget nederlag, på grund av oförståelheten i hur februariupproret slogs ner. Efter maj ändrade Kinas ”röda” kapitalister taktik. På många håll visade kadreerna en tendens till ”tillmötesgående”. Den ena röda kapitalisten efter den andra som Sung Jen-Ch’iung i Nordöst och Chang Po-sen i Hunan – blodsugande vampyrer som brukade trycka ner folket – uppvisade plötsligt stor nit i slavarnas revolutionära strider. De förklarade individuellt sitt stöd åt de revolutionära massorna, när de bombarderade militärregionen eller distriktskommandot. Eftersom revolutionärerna vid denna tid ännu inte hade försökt störta kapitalistfararna som klass, och eftersom proletariatet och revolutionärernas breda massor ännu befann sig under inflytande av doktrinen om ”revolution genom att dra fram folk” och ”revolution genom att avsätta tjänstemän”, trodde folk att syftet med kulturrevolutionen var att rensa ut individuella kapitalistfarare och att det var riktigt att använda några av de ledande revolutionära kadreerna (som också var byråkrater) för att slå mot andra byråkrater. Följaktligen bedrogs folket av denna taktik, som användes av alla stora och små Chang Po-sens. Detta bestämde det objektivt oundvikliga i att borgarklassen skulle tillskansa sig frukterna av segern under Augustistormen...

...Den vise överbefälhavaren kamrat Mao Tse-tung gjorde åter en stor reträtt efter september, utan att ta hänsyn till otåliga revolutionärers krav på seger. Borgarna kapade åt sig makten genom upprättandet av revolutionskommittéer eller förberedelsegrupper för revolutions-

kommittéer.

Omfattningen av denna reträtt var utan tidigare motstycke. Den obegränsade lindringen i kaderpolitiken efter september var i själva verket en omfattande eftergift för kapitalistfarna, som tilläts komma fram på scenen igen.

Ett framträdande exempel var den behandling som beviljades Chén Tsai-tao². Ordföranden gick så långt som att säga att Chén studerade mycket bra och skulle kunna komma tillbaka igen.

...De revolutionära styrkorna i Hunan, som bombarderade Chou En-lai, utplånades inte. I stället har de bildat Sheng Wulien och har gått framåt i vissa avseenden.

För att kapa åt sig frukterna av den seger som proletariatet vann i augusti och åter vända massornas diktatur till ett byråkratiskt herravälde måste borgarna i revolutionskommittéerna först, avvärja arbetarklassen. Vapen i händerna på arbetarna har ökat arbetarklassens makt oerhört. Detta faktum är ett dödligt hot för borgarklassen, som är rädd för det. Ur en spontan avsky för byråkraterna, som försökte hugga tag i segerns frukter, höjde revolutionärerna en kraftfull revolutionär paroll: ”Att lämna ifrån sig vapnen är detsamma som självmord!” De skapade en spontan, nationell ”gömma vapen-rörelse” i massomfattning för att med vapen i hand störta den nya byråkratbourgeoisin.

Skaffa vapen-rörelsen i augusti var storartad. Den saknade inte bara motstycke i kapitalistiska länder. Dessutom medför den att hela nationen för första gången i socialistiska länder blev soldater. Före kulturrevolutionen vågade byråkraterna i själva verket inte beväpna folket. Milisen är bara en fasad, bakom vilken byråkratin kontrollerar folkets väpnade styrka. Den är förvisso inte arbetarklassens väpnade styrka, utan ett fogligt verktyg i byråkratin händer. Under skaffa vapen-rörelsen tog massorna själva för första gången vapen ur byråkratin händer genom att lita till det revolutionära folkets råa styrka i stället för att få vapnen som en skänk från ovan. För första gången hade arbetarna ”egna” vapen. Ordförande Maos eggande upprop ”Beväpna vänstern!” medförde en intensiv koncentration av arbetarklassens mod. Men 5 september-order³ omintetgjorde fullständigt parollen om att ”beväpna vänstern”. Arbetarklassen var avvärjad. Byråkratin återtog makten...

Ledarartiklarna den 1 juli 1967 ställde frågan om partibygget. Under den våldsamma klasskampen i juli och augusti framförde ett mycket litet antal ”ultra-vänsteristen” kravet på att ”yttersta vänstern” skulle ha ett eget politiskt parti... För att göra revolution måste man ha ett revolutionärt parti.

Efter de senaste månaderna har klasskampen gått in i ett högre stadium. Vilken sorts stadium är det fråga om? I detta stadium har revolutionärerna redan två gånger ackumulerat rika erfarenheter av ”omfördelning av tillgångar och makt” (Januari- och augustirevolutionen). Dessa erfarenheter utgör programmet för den första kulturrevolutionen, skapat genom januari-revolutionen för en stor revolution i Kina, där en klass störtar en annan. Det betyder att ”störta den nyfödda borgarklassen och upprätta ”Folkkommunen Kina” – ett nytt samhälle utan byråkrater som Pariskommunen”...

Omkastningarna och kampen på ett högre stadium efter september klargör också för revolutionärerna varför varken januari- eller augustirevolutionen slutade med fullständig seger,

² Chén Tsai-tao var militär befälhavare i Wuhanområdet under kulturrevolutionen. Han blev känd för det s k ”Wuhanintermezzot” i juli 1967, då han mer eller mindre verkställde ett myteri gentemot Gruppen för Kulturrevolutionen. Chen kritiserades men fick en mild behandling. Han har återupprättats i samband med 10:e partikongressen.

³ 5 september-direktivet förbjöd alla beslagtaganden av vapen från armén. Direktivet gav armén rätt att använda våld för att förhindra sådana beslag.

varför, efter en så utdragen kamp, revolutionens frukter togs om hand av borgarklassen, varför den gamla ordningen återupprättades överallt, varför borgarbyråkraterna förmådde återta de tillgångar och den makt som den hade förlorat i augusti, och varför det mod och den pionjäranda som proletariatet uppvisade under januarirevolutionen och augustistormen fullständigt förintades och förkvävdes. Den fientliga strömningens uppträdande i stor skala klargör att alla illusioner om borgarbyråkratin och all misstro mot folkets egen styrka måste överges och att den revolution där en klass störtar en annan måste fullföljas.

Revolutionskommittén är emellertid en produkt av ”revolution genom att avskeda tjänstemän”. I Hunan avsattes Chang P’ing-hua och Liu Tzu-yun från tjänsten, men detta avskaffade inte den akuta motsättningen mellan den nya borgarklassen och massorna. I stället finns motsättningen mellan revolutionskommitténs förberedelsegrupp och folket representerat av Sheng Wu-lien i denna nya situation. En ny borgerligt reaktionär linje och en ny fientlig strömning för kapitalismens återupprättande har åter dykt upp, men någon i grunden stabil ”fördelning av tillgångar och makt” har inte förverkligats. Revolution genom att avsätta tjänstemän är bara reformism, som i sick-sack ändrar den nya byråkratbourgeoisins herravälde före kulturrevolutionen till ett annat slags borgerligt herravälde genom borgerliga byråkrater och representanter för understödjande massorganisationer. Revolutionskommittén är en produkt av borgerlig reformism...

Problemen kan inte lösas bara genom att avsätta många tjänstemän från deras tjänster. Den borgerliga reformismen visar sig vara meningslös. Reformismens resultat – revolutionskommittén – leder åter till en ny borgerlig diktatur, som väcker ännu mer våldsamt motstånd från folket...

Folket måste fås att förstå denna sanning och måste fås att fatta beslut om att handla själva, i stället för att vi ska fatta beslut åt dem.

”Den är ingen riktig materialist, som ignorerar det negativa exemplets roll som lärare” därför att de ”olika händelserna och förändringarna under kampen mot kapitalismen blott kan få folk att fatta – och hellre genom nederlag än genom seger – att de universalbotemedel som de håller så högt är fullständigt värdelösa. Nederlagen ger dem också en djupare förståelse för de verkliga betingelserna för arbetarklassens seger.” (Engels)

Revolutionen tar sig ofta olika reformistiska, icke genomgripande vägar. Bara när alla universalbotemedel har visat sig vara värdelösa kommer det revolutionära folket att besluta sig för att följa den mest smärtsamma och mest destruktiva men också den grundligaste och mest revolutionära vägen. Kampen under revolutionskommittéernas övergångsperiod kommer oundvikligen att eliminera massornas illusioner om den borgerliga reformismen som universalbotemedel som de håller så högt. Ordförande Mao säger:

”Bönderna sätter upp buddhistiska avgudabilder. När tiden är inne kommer bönderna att kasta dessa avgudabilder själva. Det finns inget behov att andra ska göra det för tidigt.”

Inom en inte alltför avlägsen framtid kommer det revolutionära folket förvisso att med egna händer slå sönder den nyfödda röda politiska makt, som de har säkrat med sitt eget blod och sina egna liv...

Mognaden i det politiska tänkandet hos Kinas revolutionära folk har också uppnått ett högre stadium, som följd av att kampens praktik vunnit rika erfarenheter och gått in i ett högre stadium. En ny tankeströmning (som fienden kallar ”ultravänster”) och innebär ”störtande av den nya byråkratbourgeoisin”, ”avskaffande av byråkratiska organ”, ”krossa statsapparaten i grunden” etc går fram bland det revolutionära folket som ett spöke i fiendens ögon. Det politiska tänkandets vapen, genom vilket de revolutionära massorna kommer att vinna slutgiltig seger under den stora proletära socialistiska revolutionen, har börjat visa sig i ny form

genom ”ultravänsterns fraktion”. Mao Tse-tungs tänkande, som genomför en ny social revolution i Kina, kommer så småningom att väcka massorna från alla motsättningar ur det förgångna. Det revolutionära folket börjar gradvis att i praktiken förstå varför revolutionen är nödvändig och hur den ska genomföras. Den revolutionära kampen börjar gå från den spontana till den medvetna nivån, från nödvändighet till frihet...

Den nionde partikongressen, som strax ska sammankallas, förväntas inte på ett grundligt sätt kunna avgöra frågan vart det Kinesiska Kommunistpartiet är på väg. Det politiska parti som skapas i enlighet med de bestämmelser som utfärdats av Centrumet för rehabilitering, reglering och återuppbyggande av partiet (om något sådant parti kan skapas) kommer med nödvändighet att vara ett reformistiskt parti, som tjänar de borgerliga inkräktarna i revolutionskommittéerna. Nionde partikongressen kommer bara att vara en avspeglning av de lokala ”revolutionskommittéernas” övergångsperiod på central nivå. Detta avgör att nionde partikongressen inte på ett genomgripande sätt kommer att kunna avgöra frågan om vart Kina är på väg. (Kärnfrågan i detta sammanhang är vart Kinas kommunistiska parti är på väg och vart Folkets befrielsearmé är på väg.)

När en verkligt stabil seger så småningom blir möjlig kommer följande frågor att inta en framskjuten position:

1. Revolutionens ojämna utveckling kommer att inta en framskjuten position. Möjligheten att vinna en verklig, genomgripande seger i en eller flera provinser först, och störta den borgerliga reformismens produkt – revolutionskommittéernas välde, och återupprätta en politisk makt av Pariskommunens typ – blir en avgörande fråga vad beträffar revolutionens förmåga att utvecklas på djupet och i hög fart. Till skillnad från det föregående stadiet av blind, spontan utveckling, spelar revolutionens ojämna utveckling inte längre någon immateriell roll.

2. För att verkligen störta den nya aristokratins välde och i grunden krossa den gamla statsapparaten kommer det att bli nödvändigt att gå in på frågan om en värdering av de gångna 17 åren. Detta är också en stor fråga när det gäller att lära folket i grunden varför det är nödvändigt att genomföra den stora kulturrevolutionen och vilket som är denna revolutions yttersta syfte.

3. För att verkligen göra revolutionen segerrik måste man avgöra ”den fråga som är av synnerlig vikt för revolutionen” – ”vilka är våra fiender och vilka är våra vänner?” och göra en ny klassanalys av det kinesiska samhället, där en ”ny situation har uppstått som följd av stora klassförändringar”, för att omorganisera klassleden, samla våra vänner och bekämpa våra fiender...

...Den verkliga revolutionen, som innebär ett negerande av de senaste 17 åren, har egentligen inte börjat ännu, och vi går nu in i ett stadium när vi ska angripa de grundläggande frågorna i den kinesiska revolutionen...

Det tjugofjärde direktivet mynnar ut i en deklARATION, att Hunan är avantgardeområdet för den revolutionära kampen i hela landet. Därför är ursprunget till och utvecklingen av Sheng Wu-lien i Hunan ett framstående exempel på hur proletarietets styrka vuxit sen september. Sheng Wu-lien föddes i själva verket ur erfarenheterna från den (folkleda) medborgerliga offensiven och väpnade försvarshögkvarteret – ett slags massdiktatur under Januarirevolutionen. Det är ett maktorgan för massdiktatur av högre rang än i januari och augusti. Det kan jämföras med sovjeterna under februarirevolutionen i Ryssland, när borgarklassen grep makten, medan den förberedande gruppen för revolutionskommittén i provinsen (Sheng Ko-ch’ou) är jämförbar med den provisoriska regeringen vid den tiden. Motsättningen mellan Sheng Wu-lien och Sheng Ko-ch’ou är den nya situation då ”maktorgan för två system existerar samtidigt”,

men i praktiken ligger makten i händerna på Sheng Ko-ch'ou – den borgerliga provisoriska regeringen.

Sheng Wu-lien är ett nysått frö som kan jämföras med sovjeterna. Det är den embryonala formen för en mognare ”kommun” än i januari och augusti. Oavsett om borgarklassen ömsom använder våld och ömsom den reformistiska taktiken att uppmuntra en tredje kraft, så kommer Sheng Wu-lien som en äkta nyfödd Röd politisk makt med säkerhet att väga och samla kraft kontinuerligt mitt under de hårdaste stormar.

Som har nämnts i de föregående styckena är de grundläggande sociala motsättningar, som gav upphov till den stora proletära kulturella revolutionen, motsättningar mellan den nya byråkratbourgeoisins välde och folkets massor. Utvecklingen och intensifieringen av dessa motsättningar visar att samhället behöver en mer genomgripande förändring – störtande av byråkratbourgeoisins välde, krossande av den gamla statsapparaten i grunden, genomförande av en omfördelning av tillgångar och makt och upprättande av ett nytt samhälle – ”Folkkommunen Kina”.

Är dessa grundläggande motsättningar i det kinesiska samhället lösta för närvarande? Har den första stora kulturrevolutionens syfte fullföljts?

Som har sagts ovan har formen för den politiska makten ändrats på ytan. Den gamla provinssiella partikommittén och gamla militära distriktskommandot har blivit ”revolutionskommittén” eller ”förberedande grupp för revolutionskommittén”. Gamla byråkrater fortsätter emellertid att spela den ledande rollen inom ”den nya politiska makten”. Motsättningen mellan den gamla provinssiella partikommittén och gamla militära distriktskommandot å ena sidan och folket å den andra, och motsättningen mellan kapitalistfararna i 47 Armén och folket, förblir i grunden olösta. Motsättningen mellan den nya byråkratbourgeoisin och folkets massor är likaså i grunden olöst, men antar den nya formen av motsättning mellan Sheng Wulien och ”den nya politiska makten”. Störtandet av den nya byråkratbourgeoisin, förändringarna inom den väpnade styrkorna, upprättandet av kommuner och andra sådana grundläggande sociala förändringar som måste fullgöras av den första stora kulturrevolutionen, har inte fullgjorts. Naturligtvis genomfördes en sådan ”omfördelning av tillgångar och makt” temporärt och i begränsad omfattning under Januarirevolutionen och Augustistormen. Men segerns frukter i både Januarirevolutionen och Augustistormen har bourgeoisin tillskansat sig. Sociala reformer misslyckades, sociala förändringar konsoliderades inte, och genomfördes inte i grunden, och ”slutet” på den första stora kulturrevolutionen har inte nåtts. Som massorna har sagt: ”Allt förblir som förut efter så mycket väsen...”

Den nya tankeströmningen (ultra-vänsterns tankeströmning) är ännu inte helt mogen och är fortfarande mycket svag, men att den kommer att övervinna de skenbart mäktiga traditionella idéerna och ruttna, mumifierade doktrinerna i den andra revolutionen utgör en oundviklig tendens i den historiska utvecklingen.

Borgarklassen framställer alltid formen för sitt politiska välde som den mest perfekta och felfria anordning i hela världen och att den tjänar hela folket. Den nya byråkratbourgeoisin och de odjur inom småbourgeoisins högerflygel som är beroende av den, gör exakt detta. Den låtsas inte om att ”revolutionskommittén” har en provisorisk karaktär och prisar den på det mest vämjeliga sätt. Marxist-leninisterna måste skoningslöst avslöja hur revolutionärerna förtrycks av revolutionskommittén, de måste energiskt förklara att Folkkommunen Kina är det samhälle som vi proletärer och revolutionärer måste genomföra under denna kulturrevolution och de måste energiskt klargöra att revolutionskommittén med nödvändighet kommer att kollapsa...

Vi är övertygade om att nittio procent av de äldre kadrerna måste ställas åt sidan och att de på

sin höjd kan bli föremål för skolning och på så sätt förenade. Detta på grund av att de redan utgör en ruttnande klass, med egna särintressen. Deras förhållande till folket har förändrats från förhållandet mellan ledare och ledda till förhållandet mellan exploatörer och exploaterade, mellan förtryckare och förtryckta. De flesta av dem dras medvetet eller omedvetet till den kapitalistiska vägen, och de skyddar och utvecklar kapitalistiska förhållanden. Deras klassvälde har fullständigt blockerat historiens utveckling... De (byråkratin) slår emellertid tillbaka och genomför motåtgärder mot revolutionärerna med ökat raseri och skjuter sig själva närmare och närmare giljotinen. Allt detta visar att ingen ruttnande klass i historien frivilligt kommer att lämna scenen.

I det nya samhället av Pariskommunens typ kommer denna klass att störtas. Detta visades med kalla fakta genom de stora förändringarna under Januarirevolutionen och Augustistormen, som var så oväntade av medelmåttorna. Denna klass (av byråkrater) kommer att ersättas av kadrer med äkta proletär auktoritet, som skapas på ett naturligt sätt av revolutionärerna i kampen för att störta denna ruttnande klass. Dessa kadrer är medlemmar i kommunen. De har inga särskilda privilegier. Ekonomiskt får de samma behandling som massorna i allmänhet. De kan avsättas, eller bytas ut när som helst i enlighet med massornas krav. Dessa nya, auktoritativa kadrer har ännu inte trätt fram.

Men dessa kadrer kommer att skapas spontant som följd av den ökade mognaden hos revolutionärernas politiska tänkande. Detta är ett oundvikligt resultat av proletariats politiska och ideologiska mognad...

Om revolutionskommittéernas diktatur betraktas som den första stora kulturrevolutionens yttersta syfte, då kommer Kina med nödvändighet att gå samma väg som Sovjetunionen och folket kommer åter att hamna i kapitalisternas fascistiska blodiga välde. Revolutionskommitténs borgerligt reformistiska väg är ogenomförbar...

”Ultra-vänster-fraktionens” kommun döljer inte sina ståndpunkter och avsikter. Vi förklarar öppet att vårt mål att upprätta ”Folkkommunen Kina” endast kan uppnås genom att störta revolutionskommitténs borgerliga diktatur och revisionistiska system med öppet våld. Må den nya byråkratbourgeoisie darra inför den sanna socialistiska revolution som skakar världen! Proletariatet har endast sina bojor att förlora i denna revolution, men det har en hel värld att vinna!

Morgondagens Kina kommer att vara ”Kommunens” värld.

Bilaga: Clarté om "ultravänstern"

Följande är två artiklar från tidskriften *Clarté* 10-12/1973. De är skrivna av ordföranden i Svensk-kinesiska vänskapsförbundet **Christer Leopold**. Artiklarna är ganska typiska för hur maoister på den tiden såg på Kina och maoismen. Som en röd tråd genom det hela går Mao-kulten: Mao är ofelbar och hans uppfattningar och beslut kan inte ifrågasättas – de är lag.

De händelser som beskrivs i artiklarna har givetvis inträffat – mycket dumheter gjordes under kulturrevolutionen – men samtidigt kan man ifrågasätta mycket vad gäller redogörelserna för såväl själva händelseförloppen och omständigheterna kring desamma, som beskrivningarna av de inblandades motiv. I den maoistiska mytologin var ultravänstern "kontrarevolutionärer" som "konspirerade" för att "gripa makten", "störta centralkommittén", "splittra armén", "avskaffa socialismen" och t o m "mörda Mao" (Lin Piao). För att illustrera det problematiska med att lita på "officiella" kinesiska källor behöver vi bara peka på att Maos hustru Chiang Ching, som i artiklarna framstår som en av de viktigaste bekämparna av "ultravänstern", några år senare arresterades och anklagades för att vara en av dess främsta ledare.

Alla noter är tillagda av undertecknad

Martin F den 1 december 2010

Ultravänstern i kulturrevolutionen

Den 24 augusti 1973 öppnades i Peking Kinas kommunistiska partis tionde nationalkongress. I sin rapport till kongressen redogjorde Chou En-lai bl a för Lin Piao-gruppens konspiration mot kommunistpartiets och statens ledning. Därmed avslutades i stort sett den andra fasen av kulturrevolutionen, nämligen den organisatoriska och ideologiska uppgörelsen med ultravänstern.

Med den här artikeln hoppas jag kunna ge läsarna en liten inblick i "ultravänsterns" agerande under kulturrevolutionen. Naturligtvis blir det endast en ytlig redogörelse utan anspråk på att få med hela bilden, eller ens på att vara i alla avseenden korrekt. Därtill finns ännu alltför litet kinesiskt material offentligtgjort. Min förhoppning är att artikeln ändå skall underlätta förståelsen av ultravänstern, kulturrevolutionen och utvecklingen i Kina idag.

När *Mao Tsetung* utropade Folkrepubliken Kina den 1 oktober 1949 hade han en trettioårig erfarenhet av politisk och militär kamp. Under denna tid hade han kommit att bli en mästare i enhetsfrontspolitiken svåra konst. Det var med enhetsfronten som segern vanns och det var med enhetsfronten Folkrepubliken Kina skulle byggas. Folkrepubliken Kina är, när allt kommer omkring, världens största enhetsfront.

För att få igång och driva samhällets alla hjul krävdes att både motståndare och anhängare av revolutionen samarbetade. Detta kunde de inte tvingas till, utan endast förmås till genom en enhetsfrontspolitik. Den politiska linjen för Kinas utveckling måste alltså utformas så att den kunde accepteras av borgerliga fabriksägare och intellektuella, som utgjorde en betydelsefull grupp i det kinesiska samhället under de första åren, samtidigt som den tillgodosåg arbetarnas och böndernas grundläggande intressen och ledde framåt mot socialismen. Maos enhetsfrontspolitik var framgångsrik och redan vid mitten av femtiotalet hade jordbruket kollektiviserats och industrin köpts upp av staten. Kina hade gått in i det socialistiska stadiet.

Den stora enighet som möjliggjorde socialiseringen uppstod inte automatiskt. Tvärtom angreps enhetsfronten både från höger och "vänster". Enigheten var resultatet av politisk kamp mot olika felaktiga idéer. Liu Shao-chi — Kinas förre president — motarbetade t.ex. införandet av folkkommunerna. Först angrep han från höger och påstod att tiden ännu inte var mogen för några folkkommuner. När detta misslyckades och folkkommunerna införts, angrep han från vänster för att krossa dem: Folkkommunerna har löst alla problem! Nu kan vi arbeta

mindre och få maten gratis!

Högern och "vänstern" — tvillingar

Under kulturrevolutionen avslöjades sedan Liu Shao-chi som Kinas ledande revisionist, dvs högeravvikare. Det bevisades att han i grund och botten inte vill ha socialism utan istället strävade efter att införa statskapitalism som i Sovjet av idag. För att genomdriva denna högerlinje hade han stundom använt sig av ultravänsteridéer och ultravänstermetoder. Detta är inte så underligt som det låter – både revisionismen och ultravänstern är avvikelser som leder till socialismens nederlag. För Liu Shao-chi var det främst en fråga om vilka metoder som gav bäst resultat i varje givet ögonblick.

Stalin som hade erfarenheter av både revisionister och den trotskistiska ultravänstern, konstaterade att "man får inte glömma att högern och ultravänstern faktiskt är tvillingar, att följaktligen båda intar en opportunistisk ståndpunkt, med den skillnaden mellan dem, att medan högern inte alltid döljer sin opportunistik, så kamouflerar vänstern alltid sin opportunistik med revolutionära fraser".

Enhetsfronten har varit livsviktig för Folkrepubliken Kinas utveckling. Den har därför ständigt angripits både från högern och ultravänstern. Huvudtendensen tycks ha varit att högeravvikarna velat bromsa utvecklingen göra enhetsfronten mindre stridbar samt försökt dölja förekomsten av kamp mellan olika linjer inom fronten. När de haft en chans har de även försökt vrida utvecklingen tillbaka. Vänsteravvikarna däremot tycks ha velat sabotera genom att ställa allt för höga krav på deltagarna i fronten genom att kräva alltför snabb framåtmarsch och genom att hätskt angripa alla som inte haft samma uppfattning som de. De har också försökt sätta upp ouppnåeliga mål, eller på något annat sätt sökt förändra målsättning för enhetsfronten.

Stundom har högeravvikelsena eller vänsteravvikelsena blivit mäktiga strömningar inom det kinesiska samhället. Det innebär inte att alla som stött den ena eller andra felaktiga linjen skulle ha varit motståndare till socialismen. Det betyder snarare att många låtit sig luras på en låg politisk medvetenhet. Genom kritik och diskussioner har de sedan kunnat vinnas över till en riktig ståndpunkt och därmed blivit en erfarenhet rikare. På detta sätt har stora delar av Kinas befolkning lärt sig skilja mellan verklig och falsk marxism.

Angrepp från höger

Kina införde framgångsrikt folkkommuner 1957 och kastade sig genast in i en stor kampanj för att utveckla industrin och jordbruket. Kampanjen var till en början framgångsrik men kom sedan att utsättas för så stora påfrestningar att den måste avbrytas. Missväxt inträffade nämligen flera år i rad och just i detta svåra läge passade sovjetledarna på att sabotera och idka utpressning genom att säga upp alla avtal om experthjälp och leveranser till vissa nyckelprojekt inom industriuppbygget. I början av sextio-talet måste Kina därför vidta vissa nödgärder inom ekonomin.

Samtidigt inleddes en allt mer omfattande polemik mellan Kina och Sovjet, som naturligtvis fick återverkningar även inom Kina. Det var Mao Tsetung själv som ledde den ideologiska debatten. Liu Shao-chi, som var anhängare av den sovjetiska högerlinjen utnyttjade nödgärderna för att göra ett omfattande angrepp på folkkommunerna och undergräva den kollektiva ekonomin på landsbygden. Till en början hade han framgång. Under de första åren på sextio-talet tycks Liu Shao-chis fria marknader och utvidgade privata jordbruksproduktion ha dominerat jordbruket. Men sedan ingrep Mao, och i masskampanjer kunde den felaktiga linjen trängas tillbaka.

Den trängdes tillbaka men den besegrades inte helt. Anledningen var att revisionisterna tillskansat sig ledande poster inom parti och stat. Poster som de utnyttjade för att skydda sig själv och andra. Det var detta förhållande som nödvändiggjorde kulturrevolutionen. (Sam-

tidigt får man komma ihåg att bilden av det förkulturrevolutionära Kina som helt och hållet undergrävt av Liu Shao-chis revisionism är fel. Det fanns en revisionistisk trend men revisionisterna hade inte gripit makten. Kina var fortfarande ett socialistiskt land.)

Kulturrevolutionen

För Mao var enhetsfronten metoden att lösa problemet. Eller som det hette i rapporten till nionde partikongressen:

”Ordförande Mao påpekade i sitt tal i februari 1967: 'Förr kämpade vi på landsbygden, i fabriker, inom kulturen och vi genomförde rörelsen för socialistisk fostran. Men allt detta kunde inte lösa problemet därför att vi inte fann någon lämplig form eller metod som kunde få de breda massorna att resa sig och öppet avslöja våra dåliga sidor, allsidigt och underifrån.'

Nu har vi funnit den formen — den stora proletära kulturrevolutionen. Bara om massorna väcks i hundratals miljoner och fritt ger uttryck för sina åsikter, skriver väggtidningar och håller stora debatter, går det att avslöja de överlöpare, fiendeagenter och kapitalistfarare som nästlat sig in i partiet, och krossa deras planer på att återinföra kapitalismen.”

Mao satte alltså hela det kinesiska folket i rörelse för att angripa revisionisterna och deras idéer. Detta var ett oerhört djärvt och vidsynt steg, som visar att Mao hade en orubblig tro på folket och på kommunismen. Som förste statsledare i historien mobiliserade han folkets massor för att korrigera brister inom sin egen förvaltning. Vem annan än den som har folket med sig vågar göra detta?

Maos tillit till folket delades inte av revisionisterna. De var dödsförskräckta för massorna och försökte på alla sätt hålla dem nere. Ultravänstern litade heller inte på folket. För den var folket dumt och efterblivet och man visste aldrig vad de skulle ställa till med.

Kulturrevolutionen blev en mäktig revolution. Den var oerhört komplicerad och mångfacetterad och satte fler människor i rörelse än vad revolutionskrigen fram till 1949 hade gjort. Kulturrevolutionen tvingade varje kines att tänka över och ta ställning i politiska frågor. Den blev en politisk skola, inte bara för den unga generationen utan också för de äldre. Även om man betraktar den enbart ur denna aspekt, tvingas man medge att kulturrevolutionen kommit att bli en avgörande faktor i Kinas utveckling. Folket har skolats!

Men kulturrevolutionen var naturligtvis först och främst en kamp mellan proletariatet och borgarklassen om vilken väg Kina skulle gå: framåt mot kommunismen eller tillbaka till kapitalismen?

Eftersom Sovjetunionen stödde och hoppades på Liu Shao-chis fraktion, och eftersom Liu Shao-chi själv var beredd att falla undan för de sovjetiska ledarnas krav, blev kulturrevolutionen även en strid för nationellt oberoende.

Den inleddes som en kamp mot de öppna högerkrafterna med presidenten, Liu Shao-chi, i spetsen. Denna fas kan sägas vara avslutad i och med nionde partikongressen 1969. Liu Shao-chi och hans män hade då förlorat sitt inflytande i partiet och staten.

Men redan före nionde partikongressen hade borgarklassen öppnat en andra frontlinje med angrepp från ”vänster”. Efter kongressen gled därför tonvikten över på att bekämpa ultravänstern och dess inflytande inom samhällslivets alla områden. Kampen mot ultravänstern kom att bli betydligt mer omfattande och komplicerad än man kunde väntat sig, och därför förlängdes kulturrevolutionen ytterligare några år. Anledningen var att ultravänstern på några år byggt upp en stark organisation och hade satt sitt folk på ledande poster i förvaltningen inom kommunistpartiet. Lin Piao, KKP:s vice ordförande och Maos ”arvtagare” enligt nionde partikongressens beslut, visade sig så småningom vara ledaren för denna formidabla ultravänsterkomplott.

Vad är ultravänstern?

Det kan vara svårt att förstå vad som menas med revisionister (höger-avvikare) och ultravänster (vänsteravvikare). Jag skall försöka förklara med några exempel.

Högeravvikarna med Liu Shao-chi i spetsen litade inte på folkets kraft — de undervärderade massornas entusiasm och betydelsen av ideologiskt arbete. De såg gärna att tidningarna inte innehöll någon politik, utan bara sysslade med ”underhållning” (underhållningen kunde däremot få vara politisk i den meningen att den innehöll konservativa idéer). I samhället var de intellektuella och ”experterna” viktigast. De skulle ha makten och leda det ”okunniga” folket. I fabriker skulle därför direktören och ingenjören bestämma, på högskolorna professorerna, osv. Blind disciplin var i det närmaste ett ideal för högeravvikarna. De ansåg att ingen arbetare skulle arbeta bra om han inte lockades eller tvingades till det genom ekonomiska premier och ackord. Inom konsten skulle man koncentrera sig på det förfinade, det gammaldags och det utländska. Arbetare och bönder ansågs inte fina nog att framträda i konstverk; däremot accepterades gärna kejsare, adelsmän, konkubiner, spöken, kapitalister och godsherrar. Dessa kom att dominera så länge högeravvikarna hade makten över kulturen.

Vänsteravvikarna med Lin Piao i spetsen överbetonade sin egen roll som politiska ledare och föregångsmän. Enligt dem var det hjältar och genier som skapade historien. Folket däremot måste ledas. Ultravänstern ställde omätliga krav på folket. Allting skulle politiseras och allting var politik. Detta gällde inte minst massmedia som ultravänstern fyllde med stereotypa slagord. Under den ensidiga och extrema parollen ”antingen är man för, eller också är man emot” utdömdes som kontrarevolutionära alla artiklar vilka inte tog ställning för ultravänstern.

I fabriker, skolor o d underkände ultravänstern ”experternas” auktoritet. De gick t o m så långt att de kom att förakta kunskapen som sådan. Var man bara ”politiskt medveten” kunde man klara av allt. De förde fram idén att ”vänstern”, dvs de själva, skulle sköta politiken och att ”högern”, dvs de ”vanliga okunniga människorna”, skulle sköta produktionen. De struntade blankt i att öka sin yrkesskicklighet och ansåg att det var tillräckligt om man studerade politik. Gentemot intellektuella hyste de enbart förakt. Endast arbetare och bönder kunde göra revolution, ansåg de. Alla andra grupper i samhället var i det närmaste födda till kontrarevolutionärer. Denna extrema inställning kom naturligtvis även till uttryck i det kulturella området. All gammal och utländsk kultur utdömdes (ultravänstern var också främlingsfientlig), utom vissa klassiska marxistiska verk (från Sovjetunionen). I dess ställe ville ultravänstern skapa en ny ren ”proletär kultur” utan rötter i den inhemska traditionen. Denna ”rena” kultur skulle vara helt politiserad. Resultatet av ultravänsterns härjningar under kulturrevolutionen blev att kulturutbudet minskade kraftigt. Fortfarande har kulturen inte hämtat sig helt från denna attack.

Gentemot högeravvikarnas ekonomiska bonus och ackord ställde ultravänstern parollen att ekonomi och pengar var oväsentligt. Att begära högre lön för sitt arbete var i det närmaste borgerligt. Det betraktades också som fåfängt och ickeproletärt att bära glada kläder. Själv klädde ultravänstern sig i väl använda kläder med många lagningar — det ansågs proletärt!

Maos linje

Mao Tsetungs uppfattning i dessa frågor kanske lite förenklat skulle kunna sägas ligga mitt emellan de två extremerna. Mao erkänner t ex människornas behov av vila och avkoppling. Han förordar kultur som bygger vidare på det som är bra i den traditionella den utländska kulturen. Han menar att man skall ha betalt efter hur mycket arbete man uträttar: Den som arbetar mer skall ha betalt än den som arbetar mindre (en princip som ultravänstern ville sätta ur spel). Mao erkänner behovet av experter men anse man skall sträva efter att få politiskt medvetna experter. Samtidigt håller han fast vid att det är folket som skapar historien och underkänner därmed ultravänsterns ”genier och hjältar”. Genom samarbete nås de bästa resultaten menar Mao och förordar t ex uppfinnargrupper i fabriker sammansatta av arbetare, ingenjörer och politiska funktionärer. Mao förordar också, och det är viktigt odmjukhet.

Ultravänsterns övermod har ingen motsvarighet hos Mao.

Rödgardisternas svaghet

Kulturrevolutionen inleddes i maj 1966 bland Pekings studenter. Med väggtidningar, flygblad, möten m m kritiserade de revisionister på olika nivåer inom förvaltning och parti. Röda garden bildades och spred sig snabbt över hela landet. Det var rödgardisterna som förde ut kulturrevolutionen på landsbygden. De spelade en betydelsefull roll under kulturrevolutionen. Men rödgardisterna hade också sina svagheter. Folkets Dagblad konstaterade den 18 augusti 1973 att Lin Piaos gäng ”drog fördel av ungdomarnas bristande erfarenheter av klasskampen och spred rykten, använde knep och frammanade reaktionära ideologiska strömningar. De ledde den kontrarevolutionära 16-maj att splittra rödgardisterna i ett försök att leda dem på avvägar.”

Inte bara många studenter, utan också unga arbetare och soldater, visade sig under kulturrevolutionen vara ett lättfångat byte för ultravänsteridéer. På en fabrik jag besökte berättade man att de unga arbetarna hade helt slutat producera under en period av kulturrevolutionen. De ville enbart syssla med politik. Om det inte hade varit för de äldre arbetarnas arbetsdisciplin hade produktionen upphört. Det var anarkism, konstaterade fabriksledaren.

16-maj slår till

Ultravänsteridéer uppstod spontant redan vid kulturrevolutionens början. En del rödgardister fördömde folk som bar ”borgerlig” klädsel, de klippte flätorna av flickorna (”det är borgerligt med långt hår”) osv. Me från och med 1967 tog ultravänsterströmningarna en allvarligare vändning. Då bildades nämligen 16-maj en organisation som systematiskt spred ultravänsteridéer och ultravänstermetoder överallt där den kom åt. Vid denna tidpunkt hade många revisionister avsatts och det gällde för rebeller och rödgardister att ena sig och upprätta revolutionskommittéer. Ultravänstern strävade efter att ta över revolutionskommittéerna eller om det misslyckades, att sabotera ett enande. Den splittrade rödgardister och andra i fraktioner som bekämpade varandra. Stundom gick medlemmar av 16-maj in i båda av två stridande fraktioner för att skapa en maximal splittring. Sedan såg de till att grälen så småningom urartade till slagsmål eller till kamp med vapen i hand. En del extrema rödgardister förleddes att stjäla vapen från armén för att skjuta på sina meningsmotståndare.

För 16-maj var splittringen i sig inget mål, den var en metod. Den gav dem tillfälle att slå ner meningsmotståndare och röja vägen för sitt eget maktövertagande. De arbetade målmedvetet på att gripa makten på lokalplanet i fabriker, jordbruksbyar och regeringsorganisationer. De gick till attack på bred front, dels med hjälp av medlemmar på gräsrotsnivå och 16-maj-kontrollerade rödgardister och dels ovanifrån genom att de kontrollerade en stor del av propagandan och hade inflytelserikt folk på viktiga poster inom ledningen för stat och parti. De mest framträdande medlemmarna av 16-maj vid denna tid var chefsredaktören för KKP:s teoretiska tidskrift *Röda Fanan*, tillika chef för Nyhetsbyrån *Hsinhua* och partiets propagandaavdelning, *Wang Li*, samt viceredaktörerna för *Röda Fanan Kuang Feng* och *Chi Pen-yu*. Dessa tre var dessutom medlemmar av centralkommitténs grupp för att leda kulturrevolutionen.¹ De utnyttjade sina poster för att sprida 16-majs idéer, bl a i form av ”auktoriserade uttalanden” i *Röda Fanan*. I augustinumret 1967 t ex uppmanades massorna att angripa armén och dra ut en handfull ”förrädare” ur den. Denna 16-maj-paroll syftade till att splittra armén och därmed paralysera den. KKP:s centralkommitté ingrep dock och tillbakavisade parollen i septembernumret.

I juli-augusti 1967 kulminerade 16-majs kampanj med öppna angrepp på Chou En-lai m fl ledare som stod Mao Tsetung nära (något angrepp på Lin Piao har jag emellertid inte hört talas om). Centralkommitténs kontor och bostäder i Chungnanhai var omringade från den 18

¹ I denna grupp ingick även Maos hustru Chiang Ching..

juli till den 5 augusti av rödgardister som agerade på order av Wang Li och 16-maj. De krävde att Liu Shao-chi skulle utlämnas till dem. Centralkommittén vägrade. UD omringades också på liknande sätt och slutligen tog 16-maj makten över utrikespolitiken (se artikel nedan). 16-maj brände också ned Storbritanniens legation under parollen ”Bekämpa imperialismen”.²

Men detta första försök att ta makten över hela Kina misslyckades och flera av de ledande 16-majelementen avsattes från sina poster, bland dem Wang Li. Chiang Ching, Maos hustru³, trädde fram och förklarade i ett tal att 16-maj var en kontrarevolutionär organisation. Efter detta gick 16-maj under jorden. Den fortsatte sin verksamhet men arbetade i hemlighet. I början av 1968 avslöjades och avsattes flera ledande 16-majare såsom Chi Pen-yu. Men 16-maj fortsatte sitt undergrävande arbete. Sommaren 1968 provocerade de fram väpnad kamp mellan olika fraktioner runt om i landet. I mitten på sommaren lyckade emellertid centralkommittén få stopp på striderna och arbetet på att ena de olika fraktionerna inleddes. Arbetare gick t ex in på Tsinghua-universitetet i Peking och stoppade kampen mellan två studentfraktioner. Sedan såg arbetarna till att studenterna gick samman och valde en enhetlig ledning. Därpå kunde man utreda vem som var huvudansvarig för de blodiga striderna. Flera 16-majare avslöjades.

Karriärism och fagra kvinnor

Erfarenheter från *Förlaget för utländska språk* i Peking kan ge en föreställning om hur 16-maj arbetade.

På detta förlag fanns före kulturrevolutionen en chef som hette *Yen Pei-chen*. Han var revisionist och anhängare till Liu Shao-chi. I början av sextioalet lät han trycka upp billiga massupplagor av Liu Shao-chis skrift *Hur man blir en bra kommunist*. Samtidigt trycktes små dyra exklusiva upplagor av Maos verk. Resultatet blev, som alla förstår, att Liu Shao-chi blev allmänt läst, men däremot inte Mao.

Yen Pei-chens revisionism tog sig naturligtvis många andra uttryck också, och när kulturrevolutionen kom igång ordentligt hade de anställda tröttnat på honom och avsatte honom. Detta hände den 8 februari 1967.

Under tiden bildades 16-maj på förlaget. Denna organisation var mycket kräsen: endast de som var medlemmar av KKP eller dess ungdomsförbund och som hade arbetar- eller fattigbondebakgrund fick bli medlemmar. En stor del av medlemmarna rekryterades bland unga män som just lämnat armen och kommit till förlaget för att lära sig ett civilt yrke. Dessa lockades till 16-maj med löften om karriärer. I vissa fall lockade man även med fagra kvinnor. 16-maj byggde på dekadens och karriärism.

Den politiska linje som 16-maj förde fram på förlaget liknade den som fördes fram på andra håll. Typiskt var att unga och relativt okunniga 16-majare vägrade att studera språk fastän de skulle arbeta som översättare. De ville enbart syssla med politik – de strävade efter att bli ämbetsmän.

På förlaget arbetade naturligtvis endast intellektuella. Därför var det dubbelt skadligt när 16-maj påstod att majoriteten av de intellektuella inte ville göra revolution och att ingen av de äldre intellektuella var bra politiskt. De sa: ”Arbetare, bönder och soldater skall frigöra sig, gripa makten och ha makten”. Med detta menade de att de själva var förlagets ”självskrivna herrar”. Alla andra var värdelösa.

Inom förlagsverksamheten drev de en enveten ultravänsterlinje. De underblåste och uppför-

² Attacken var en protest mot de brittiska myndigheternas arrestering av kinesiska journalister i Hongkong.

³ Chiang Ching (modern stavning: Jiang Qing) hamnade själv senare i onåd som medlem i ”de fyras gäng”. Hon fängslades kort efter Maos död (1976) och dömdes till döden vid en rättegång. Straffet omvandlades till livstids fängelse, men 1991 gjorde hon självmord.

störde personkulten (de förstod att detta skulle skada Kinas anseende utomlands), spred ultravänsteridéer till utlandet genom förlagets publikationer, saboterade översättningarna genom att kräva absolut ordagrannhet och genom att kräva själv tillit även inom översättandet, skrev falska artiklar, osv. Gång på gång fick de tillsägelser från Kinas ledare att de skulle sluta förvränga och sabotera utlandspublikationerna. Mao krävde själv i ett brev att de skulle sluta med personkulten. Men ultravänstern rättade sig inte efter detta.

16-maj försökte gripa och hålla makten över förlaget. De lyckades göra det för en tid men fick aldrig något officiellt erkännande från centralkommittén. När de upprättade en sk revolutionsskommitté med 16-majfolk anade Chou En-lai att den var falsk och vägrade erkänna den.

När det gäller revisionisten Yen Pei-chen återinsatte de honom på hans gamla post den 24 maj 1967, bara tre månader efter det att personalen avsatt honom. Revisionisterna och 16-maj samarbetade nämligen. Yen fick emellertid inte bli medlem av 16-maj eftersom han hade byråkratkapitalistiskt ursprung. I praktiken var samarbetet dock så nära att det kvittade om Yen var medlem eller inte.

De förde precis samma politik.

Terror

För att skrämja de anställda till underkastelse och i syfte att förbereda det landsomfattande maktövertagandet genomförde 16-maj ett mord på förlaget den 23 augusti 1967. Trots att 16-maj under hösten 1967 trängdes tillbaka på olika håll i landet och officiellt upplöstes behöll de makten på förlaget och fortsatte sitt underjordiska arbete. De höll makten med terrorns hjälp. På ultravänstermanér påstod de att det var revolutionärt och ett uttryck för djupa proletära klasskänslor att misshandla sina motståndare. ”Erkännandet kommer ur nävarna”, brukade de säga. Många anställda lät sig vilseledas av 16-majs propaganda och ryktesspridning. Situationen var också förvirrad med olika fraktioner som bekämpade varandra. 16-maj skyllde alla brott på sina motståndare. De som gick emot deras idéer riskerade att bli misshandlade och t o m mördade.

Motståndare till 16-maj kallades ”stinkande intellektuella”. I likhet med jesuiterna förklarade 16-maj att ”politisk kamp har ingenting med ärlighet att göra”, dvs alla metoder är tillåtna. 16-maj utvecklade också en fascistisk ”samuraj-anda”. Om någon medlem förrådde gruppen skulle han mördas. Några medlemmar tvingades på så sätt att under mordhot begå vissa brott.

16-maj genomförde minst fyra klart bevisade mord på förlaget. Anledningen till att dessa mord inte omedelbart kunde klaras upp var den förvirrade situationen samt att polischefen, som hade hand om utredningen var medlem av 16-maj. Denne förklarade att allt tydde på självmord. De anställda vid förlaget tvivlade men vågade inget säga. Men när 16-maj slutligen störtades och ordningen återställdes trädde vittnen fram med bevis som band 16-majmedlemmar vid samtliga mord.

Det verkar som om 16-maj fortsatte sin terrorverksamhet vid förlaget fram till senhösten 1969. Därefter störtades organisationen och den stora komplotthärvan kunde börja nystas upp.

När jag anlände till Peking i april 1971 pågick just en kampanj mot 16-majorganisationens inflytande.

Kampen mot ultravänstern

Kampen mot 16-maj var invecklad. Själva organisationen hade arbetat underjordiskt i flera år. När den höll på att nystas upp sa dess ledare till medlemmarna: Gå under jorden, medge ingenting, ligg lågt — om några år kommer vi igen, om det så skall ta tjugo år.

16-maj var en kräftsvulst, ett svårutrotat ogräs.

Samtidigt gjorde det faktum att 16-majs ledare fortfarande satt kvar på ledande poster i sam-

hället det svårt att komma någon vart. 1971 var *Chen Po-ta* i partitoppen avslöjad som en av 16-majs ledare. Chen Po-ta, som tidigare hade varit Maos sekreterare och som utgett sig för att vara en ”ofelbar” och ”hundraprocentig” marxist-leninist. Men dolde sig någon bakom honom? Våren 1971 var detta inte känt.

Överallt i Kina pågick kampanjen. Vid studiebesök kunde jag se paroller mot 16-maj på väggarna i fabriker och andra arbetsplatser. Så även på *Bildtidningen Kina*.

Human politik

16-maj var en terrororganisation. Några av dess medlemmar var kända för alla medarbetare på *Bildtidningen Kina*. Andra har arbetat i det fördolda. När hela härvan nystades upp, vad skedde då med dessa personer?

KKP hade utformat en human politik gentemot de politiska brottslingarna. Alla gavs tillfälle att ångra sina brott. De som ångrade sig och lovade att aldrig mer begå brott fick lindriga straff eller straffades inte alls. De som inte ångrade sig och som kanske inte ens ville erkänna att de gjort något brottsligt, men som kunde överbevisas, ställdes inför domstol och straffades i vanlig ordning.

Alla brottslingar fick genomgå en studiekurs tillsammans med några arbetskamrater för att studera och diskutera partiets politik och analysera och förkasta ultravänsterlinjen. I kursen diskuterades 16-majs brott och den anklagade hade möjligheter att ena och fördöma vad han gjort. Kurserna pågick så länge de ansåg nödvändiga. Efter avslutad kurs kunde den som erkänt och lova att bättra sig få börja arbeta igen ”under massornas övervakning dvs arbetskamraterna skulle se till att han inte återföll. De som erkände var ofta sådana som vilseletts till brott och endast varit redskap i ledarnas händer. Även om de begått grova brott behandlades de mildt. Men det finns exempel på personer som gått i kurs i ett år och som arbetskamraterna gjort stora ansträngningar med men som ändå inte ville erkänna och inte ändrade sin politiska uppfattning en tum. Dessa ansågs oförbätterliga och sattes i fängelse. Om de hade planerat eller begått ett mord, kunde de dömas till döden. Men även då fick de betänketid på ett eller två år innan domen verkställdes. Om de under denna tid ångrade sig benådades de.

De omedgörliga var oftast de som hade lett organisationen och som varit spindlarna i nätet. De kanske inte själva hade besudla sina händer med blod, men de uppfattades ändå med rätta som de mest ansvariga. Dessa personer hade egentligen mest att tjäna på att erkänna och bättra sig men de ville inte ge efter för folket. Ofta hade de länge i det fördolda närt ett djupt hat till socialismen, partiet och folket. De hade bara väntat på tillfället att gå till attack. De representerade i sin världsåskådning den besegrade överklassen — godsherrarna och borgarklassen — och gjorde därför allt för att störta proletariatet och återupprätta sitt förlorade paradiset. De var i sitt tänkande och sina metoder fascister. Inte desto mindre ville KKP behandla dem mildt, bara de erkände. Ty KKP var mindre intresserat av att utkräva hämnd på ett antal förfallna individer än att i grunden avslöja den hemliga kontrarevolutionära organisationen 16-maj. Dessutom kan inte felaktiga politiska idéer utrotas med våld, utan endast genom ideologiska kampanjer. Det var också frågan om att rädda över så många som möjligt till folkets sida och isolera en liten oförbätterlig klick. Ingen var dömd på förhand!

Kritikmöten

På *Bildtidningen Kina* deltog jag som åhörare i ett flertal möten som hölls för att kritisera några av de oförbätterliga kontrarevolutionärerna. Efter vad jag kan förstå fanns det flera skäl till att man höll sådana möten. Ett var för att kritisera brottslingarna och försöka få dem att tänka om. Ett annat minst lika viktigt skäl var att stärka de anställdas mod. De hade under några år förtryckts av dessa ultravänstermän. Vissa personer var fortfarande rädda för att ultravänstern skulle göra come-back och vågade därför inte avslöja allt de visste. Därför behövdes kritikmötena. De var förutsättningen för att folket skulle våga utnyttja sin demokra-

tiska rättigheter (samma roll spelade kampmötena mot godsherrarna efter revolutionen).

Under dessa möten presenterades fakta och de anklagades brott samt analyserades deras politiska linje. Det var olika representanter för de anställda som i tur och ordning reste sig upp och talade om vad de ansåg om de anklagade.

Alla som anklagats beskylldes för att ha ”viftat med den röda fanan för att angripa den röda fanan”, dvs angripit socialismen i socialismens namn. Deras ”vänsterlinje” var ett kamouflage. Egentligen var de borgare som ville störta centralkommittén och avskaffa socialismen. För att lyckas med detta konststycke hade ultravänsters bl a hävdade att ”revolutionära organisationer inte behöver följa centralkommitténs direktiv”.

De anklagade beskylldes för att ha använt tortyr och mördat folk. Om *Wang Yi-hai* sa man: Wang Yi-hai slog sex kadrer med träkäpp eller med piska. Det var ingen skillnad mellan hans gäng och Chiang Kai-shek — han var en liten Chiang Kai-shek. De var fascister.

Om *Li Yu-ho* sa man: Vem var Li Yu-ho? Han kommer från en godsägarfamilj, men låtsades inte göra det. Han påstod sig vara en gammal kommunist. För att dölja sitt ursprung brukade han säga: Det gör inget om man slår någon från en godsägarfamilj, men slå en fattigbonde är ett brott. Detta är fel. Mao säger att man överhuvudtaget inte skall slå folk! ... Li Yu-ho är en bedragare. Han var hela tiden kontrarevolutionär, men han kunde inte vara det öppet. Därför uppträdde han som mycket vänster, men i själva verket var han fascist!

När *Yen Pei-chen* kritiserades sa man bl a: Yen Pei-chen härstammar från en byråkratkapitalistisk borgerlig familj. Hans storebror avslöjades om högerelement på femtiotalet. Hans yngre bror var spion. 1937 nästlade Yen sig in i partiet. Samma månad kapitulerade han inför en krigsherre. Det han gjort förkroppsligar hans härkomst. Först kastade han sig i armarna på Liu Shao-chi, under kulturrevolutionen blev han sedan rådgivare åt 16-maj.

Under mötena framgick hur mycket tålmodigt arbete som lagts ner på att få dessa brottslingar att bättra sig. Man sa: Wang Yi-hai och hans medbrottslingar har fått gå i en studiekurs. Där har vi hjälpt dem att studera ordförande Maos verk. Vi har förklarat partiets politik för dem och uppmanat dem att bättra sig. Vi har gjort studiebesök på revolutionära platser, hjälte-monument och revolutionsmartyrernas gravplats. Vi har berättat om hur otaliga revolutionärer gav sina liv för att upprätta Folkrepubliken Kina — för folkets skull. Vi gjorde det för att de skulle inse hur fel de hade. 16-maj ansåg det vara revolutionärt att slå folk, men vi följer ordförande Maos politik att man måste övertala de felande. Misshandel är förbjudet. Vi lever som kamrater tillsammans med dem. Vi äter, sover och går på bio tillsammans. Vi vill att så många som möjligt skall ta avstånd från sina brott och bättra sig. Den som erkänner och bättrar sig behandlas mildt, den som framhärdar kommer att straffas hårt.

Sista offensiven

16-maimedlemmarna som under våren 1971 varit på defensiven blev plötsligt sturska och aktiva i slutet av sommaren. Några av dem som tillåtits arbeta som vanligt började plötsligt ta hemliga kontakter med varandra. De gav också svar på tal när de kritiserades och hävdade att de som fängslats var oskyldiga. Även sådana som satt i fängelse tycktes vänta sig bättre tider. Vid sjukhusbesök tog de i väntrummen kontakt med andra 16-majare. Vad var på gång? Vid ett kritikmöte konstaterade en chef: På sistone har klassfienden varit mer högmodig än tidigare. Därför gör vi nu ett motangrepp. I stort sett är situationen bra. Vi har vunnit den ena segern efter den andra. Nu har blåst upp en västanvind (dvs. reaktionär strömning) som när en sköldpadda försöker sträcka huvudet ovan vattenytan i en stor flod. 16-majelementen har missförstått situationen. En del är så högmodiga att de återigen vill stiga fram på scenen. Ett 16-maj-element som nyligen arresterades är ett gott exempel på detta. Först erkände han, sedan blev han högmodig och tog tillbaka. Men vi hade tillräckligt med bevis, så han kunde häktas. Så snart han kom i fängelse erkände han ingen och bad att få bli släppt. Då var det för

sent, han måste ställas inför rätta.. . Om någon tid får vi veta varför de är högmodiga just nu. Och sannerligen, bara några dagar senare utförde Lin Piao sitt misslyckade statskupsförsök. Sedan han misslyckats med att mörda Mao Tsetung flydde han i ett flygplan mot Sovjet men störtade på grund av bensinbrist i Yttre Mongoliet.

Det är uppenbart att 16-majare på det lokala planet kände till att något betydelsefullt skulle inträffa i början på september. Detta kan ge en föreställning om vidden av komplotten.

Lin Piao — superspionen

Många i Sverige tycks ha förvånat sig över att Lin Piao flydde mot Sovjet. Men egentligen är det inte förvånande. Sovjetledarna och den kinesiska bourgeoisin hade satsat på Liu Shao-chi och hoppats kunna omvandla Kina med hjälp av honom. När Liu försvann från den politiska scenen behövdes någon annan, någon smartare. När högeravvikarna avslöjats och fått dåligt rykte dög bara en ”vänster”-man. Jag håller för troligt att Lin Piao hade kontakter med Sovjet. *Chou En-lai* kallar honom för övrigt för ”super-spionen” i rapporten till tionde partikongressen. I alla händelser spelade Lin Piao sovjetledarna i händerna. Om han hade lyckats med sin kupp hade Kina kastats in i ett inbördeskrig. Var det detta sovjetledarna väntade på? Med en miljon ryska soldater vid Kinas gräns hade de lätt kunnat marschera in och hjälpa den ”rätta” sidan till seger.

Lin Piao's flykt mot Sovjet är oförklarlig endast mot bakgrund av hans kritik mot revisionismen. Och det är klart att hade Lin Piao varit den man han utgav sig för att vara så hade han aldrig försökt att mörda Mao och aldrig ha flytt mot Sovjet.

För en kinesisk bourgeoisier som vill göra come-back är Sovjet av idag ett ideal. För denna bourgeoisier var höger och ”vänster” bara två utgångspunkter för att angripa Maos linje. Samarbetet mellan revisionister och ultravänster under kulturrevolutionen är därför inte underligt, det är logiskt. Varför skulle inte dessa krafter också ha sökt stöd utomlands? Lin Piao's flykt får pusselbitarna att komma på plats. Och blir: Ultravänstern är en högerriktning, den är konturrevolutionär och den är fascistisk. Samtidigt är den förrädisk – den draperar sig i röda fanor.

Kuppen mot UD

Sommaren 1966 hade kulturrevolutionen just inletts. En grupp clartéister intervjuade då i Peking Kinas dåvarande utrikesminister Chen Yi. På tal om kulturrevolutionen sa denne att en del ministrar borde avsättas av folket. Han fortsatte: ”Vad gäller mig själv, om jag skall förflyttas eller inte, den nyheten får ni höra när ni kommer hem. Jag kan fortsätta att tjäna folket som medlem av en folkkommun eller som fabriksarbetare... . Om ni kommer hit om några år och jag blivit förflyttad och är en vanlig kommunmedlem, så kan ni be era värdar att få träffa mig och jag skall ta emot er.” Men Chen Yi blev inte avsatt.

När Clarté åter reste till Kina sommaren 1971 hade han dock under flera år varit sjukledig. Av en tillfällighet stötte jag den sommaren samman med honom i Peitaiho där han vistades som konvalescent. Han var mycket mager. Ett halvår senare avled han 71 år gammal och hyllades då som en ”pålitlig förkämpe för det kinesiska folkets sak”.

Under sommaren och hösten 1966 kritiserades *Chen Yi* av rödgardisterna, men kritiken var inte särskilt graverande och Chen Yi fortsatte sitt arbete i normal omfattning. Utrikespolitiken påverkades vid denna tid mycket litet av kulturrevolutionen. Mer från och med december 1966 kallade Kina hem praktiskt taget alla sina ambassadörer. Detta minskade naturligtvis möjligheterna att föra en aktiv utrikespolitik, men förmodligen bedömde *Mao Tsetung* det som nödvändigt att granska ambassadörernas arbete.

I början av 1967 skedde maktövertaganden på olika håll i Kina efter Shanghais mönster. Där hade rebell- och rödgardistorganisationer störtat stadens revisionistiska ledning och själva gripit makten. Mao hyllade detta som en revolutionär handling och manade till efterföljd.

Vissa ultravänstergrupper tog emellertid detta som förevändning att göra egna ”maktövertaganden”. Bl a var de ute efter makten över UD. Följaktligen ökade kritiken mot Chen Yi. Chou En-lai förklarade då för rödgardisterna att de hade rätt att kritisera Chen Y, men att de inte fick gripa makten på UD eller på annat sätt störa arbetet där. Därtill var UD alltför viktigt. Chou En-lai organiserade också möten där rödgardisterna hade möjlighet att kritisera Chen Yi. Denne gjorde också självkritik för vissa misstag men visade samtidigt öppet att han var motståndare till ultravänstergrupperna. Detta ledde till häftiga attacker från deras sida. Den 8 april 1967 demonstrerade 100 rödgardister från *Institutet för utländska språk* utanför UD. Den allt skarpare kritiken mot Chen Yi föranledde KKP:s centralkommitté att åter slå fast rätten att kritisera Chen Yi samtidigt som alla försök att avsätta honom förbjöds. Chou En-lai tog nu själv över ansvaret för att vägleda UD:s arbete. Men ultravänstern fortsatte att kräva Chen Yis och så småningom även de två vicepremiärministrarna *Chi Penp-feis* och *Chiao Kuan-huas* avgång. (Dessa två senare spelar idag en mycket framträdande roll inom Kinas utrikespolitik såsom utrikesminister respektive ordförande för Kinas FN-delegation.)

I mitten av maj förvärrades angreppet. Den 13 anlände hundratals rödgardister från Institutet för utländska språk till UD, där de bröt sig in i och ockuperade UD:s arkiv för hemliga dokument. De klådde upp de tjänstemän som ville hindra dem, bröt upp arkivskåpen och kopierade dokumenten. Förmodligen var de på jakt efter sådant som skulle kompromettera Chen Yi. I detta sammanhang lär en av rödgardisterna ha yttrat: ”Vad är det för märkvärdigt med hemligheter? Åt helvete med dem!”

Chou En-lai vidhöll dock sin ståndpunkt att endast centralkommittén hade rätt att avsätta Chen Yi och andra departementschefer. Avsättningskraven tillbakavisades. Efter detta angrep ultravänstern även Chou En-lai.

Ultravänstern var besluten att genomdriva sin vilja och fram till den 29 maj inträffade en rad incidenter. Denna dag stormade plötsligt 300 rödgardister UD och tog med sig hemligt material från kassaskåpen. Centralkommittén tvingades ingripa och begära tillbaka materialet. Enligt en väggtidning var denna räd helt emot centralkommitténs uttryckliga order ”att man inte fick gripa makten över diplomatin och lägga beslag på hemliga dokument inte använda förvaltnings- och personalarkiven och att man inte fick förstöra den politiska avdelningen som ordförande Mao upprättat. Men en handfull klassfiender och ultravänsterelement motsatte sig öppet direktiven, stängde ministeriets partikommittékontor och krossade den politiska avdelningen, trängde in i avdelningen för hemliga dokument, förhindrade arkiveringen och avslöjade många ytterst hemliga dokument. Deras aktion förorsakade stor skada på ledningen över diplomatin och personalen.”

Från och med maj månad ändrade ultravänsterns kritik av Chen Yi karaktär. Tidigare hade man anklagat honom för bristande entusiasm för kulturrevolutionen men nu gjorde man gällande att han fört en felaktig utrikespolitik. Förändringen kom när *Yao Teng-shan*, den ”röde diplomaten” återvänt från posten som chargé d'affaires i Indonesien. Allt sedan militärkungen och den stora slakten på kommunister i Indonesien hade förhållandena mellan Kina och detta land varit ansträngda. Det är dock troligt att Yao Teng-shan med sitt handlande förvärrat situationen och provocerat fram sin utvisning. Men detta var okänt i Kina och Yao Teng-shan hälsades därför som en hjälte vid återkomsten den 30 april. Väl hemma tog Yao ledningen över ultravänstern på UD och anknytande institutioner.

Ultravänstern anklagade nu ambassadpersonalen utomlands för att ideologiskt och materiellt ha korruperats av ”borgerligt” leverne. Och detta sades vara Chen Yis fel. Han påstods inte ha genomfört centralkommitténs linje.⁴

Sommaren 1967 försämrades plötsligt Kinas relationer med en rad länder. Anledningen till

⁴ Chen Yi avled i januari 1972.

detta tycks ha varit att rödgardister velat sprida kulturrevolutionen utomlands, De fick god hjälp med detta av vissa utlänningar som bodde i Peking och som under ledning av amerikanen *Sidney Rittenberg* skickade uppmaningar till kommunistpartier runt om i världen att dessa skulle starta egna kulturrevolutioner. Rittenberg avslöjades senare som CIA-agent och infiltratör och sattes i fängelse.⁵ Hans närmaste medhjälpare fängslades också för konspiration mot kinesiska staten. De hade försökt gripa makten över utlandspropagandan, både radion och tidningar. Att Rittenberg och hans gäng samarbetade med ultravänstern är nu fullständigt klarlagt. (Den s k rebellrörelsen i Uppsala och Lund 1968 tycks för övrigt ha varit en biprodukt av denna CIA-konspiration i Peking.)

Från slutet av juni till slutet av augusti 1967 var ultravänsterns direkta inflytande över utrikespolitiken som störst. (Även inrikespolitiskt spelade de vid denna tidpunkt en stor roll — de hade planerat ett landsomfattande maktövertagande till slutet av sommaren. Under denna tid försämrades relationerna med Burma, Kambodja, Nepal och Ceylon katastrofalt. Det började i Burma när rödgardister anlände dit för att propagera kulturrevolutionen bland den lokala kinesbefolkningen. Ultravänstern strävade efter att förvandla Kinas ambassad till ett propagandacentrum för revolutionen. De reaktionära myndigheterna i Burma reagerade mycket skarpt och regeringspressen angrep Kina i häftiga ordalag. En kines dödades också under ett antikinesiskt upplopp. Händelserna, som uppenbarligen förorsakade Kina stor skada, hade säkerligen kunnat undvikas.

I Kambodja försökte utlandskineser, som var kambodjanska medborgare, genomföra en egen kulturrevolution. Prins Sihanouk angrep då offentligt ”exporten av kulturrevolutionen” till andra länder. Khmer-kinesiska vänskapsförbundet tycks ha varit inblandat, ty Sihanouk lät förbjuda alla vänskapsorganisationer. Relationerna var mycket ansträngda och räddades endast genom Chou En-lais personliga ingripande.

I Nepal förbjöd regeringen ”mao-märken” och citatböcker. Nepalesisk-kinesiska vänskapsförbundet attackerades också.

Liknande händelser utspelades på andra håll i världen — bl a var kinesiska sjömän inblandade i slagsmål. Allt på grund av ultravänsterns inflytande.

Sommaren 1967 trädde *Wang Li*, redaktören på KKP:s teoretiska tidskrift Röda Fanan och en av kulturrevolutionens ledare öppet fram som ledare för ultravänstern. Han ledde rödgardister att belägra centralkommitténs byggnader i Chungnanhai från den 18 juli till den 5 augusti. Natt och dag vrålade rödgardisternas högtalare ut kravet att Liu Shao-chi skulle överlämnas till dem. Centralkommittén vägrade. Det bakomliggande syftet med aktionen var att knäcka centralkommittén och gripa makten. En speciell kampgrupp hade tilldelats uppgiften att tillfångata Chou En-lai ifall han framträdde inför rödgardisterna.

Ultravänsterprovokationerna växte i styrka i och med att Wang Li i augustinumret av Röda Fanan uppmanade rödgardisterna att angripa armén under parollen ”rensa ut en liten klick inom armén». Syftet var att paralysera armén, skapa kaos och gripa makten.

I ett tal den 7 augusti uppmanade Wang Li ”massorna” att ta makten över UD. Den ”röde diplomaten” Yao Ten-shan ”avsatte” då utrikesminister Chen Yi och viceministrarna och tog själv över. Under fjorton dagar var han ”utrikesminister”. Han skickade då utan centralkommitténs medgivande egna instruktioner till ambassaderna samt spred hemliga dokument till främmande länder. Han förvärrade krisen i Hongkong och låg bakom angreppet på och nedbrännandet av Englands legation i Peking. Under militanta ”vänster”-paroller skadade han på så sätt Kinas anseende och Kinas utrikespolitik. Syftet var uppenbarligen att isolera landet

⁵ Rittenberg arresterades i februari 1968 och dömdes till fängelse. Han frigavs och rehabiliterades i november 1977 och återvände 1980 till USA. Att han skulle ha varit CIA-agent är givetvis bara struntprat, han var en hängiven maoist som dragits med i kulturrevolutionens yra.

från omvärlden och därigenom göra det lättare för ultravänstern att gripa makten i Kina.

Efter attacken på Englands legation den 22 augusti 1967 utfärdade Chou En-lai en förordning som begränsade rödgardisterna aktiviteter inom ambassadområdet i Peking. Från och med nu uppmanades rödgardisterna att hålla sig hemma och inte resa omkring över hela landet.

Chiang Ching, Maos hustru och en av kulturrevolutionens ledare, kritiserade i ett tal den 5 september skarpt rödgardisterna för att de angripit och stulit vapen från armén. Ultravänstern hade inte ens dragit sig för att stjäla militär utrustning avsedd för Vietnam, avslöjade hon. Angreppen mot utländska ambassader måste också upphöra. Chiang Ching förklarade att "16-maj" var en kontrarevolutionär organisation. Hon varnade rödgardisterna för ultravänsteridéer och ultravänsterhandlingar.

Med denna motattack från centralkommitténs sida kunde makten över UD återerövas och kontroll över utrikespolitiken återtas. Ambassader utomlands upphörde med försök att "göra revolution". Situationen började normaliseras. Både Yao Teng-shan och Wang Li avsattes och framträdde inte offentligt mer under kulturrevolutionen.

Centralkommittén klargjorde nu också att frågan om Chen Yis politiska misstag var en sak och Kinas utrikespolitik en annan. Centralkommittén i sin helhet hade nämligen ansvar för utrikespolitiken. Mao Tsetung förklarade i ett uttalande att han själv formulerade utrikespolitiken och att Chou En-lai verkställde den. När ultravänstern anklagade Chen Yi för att ha fört en borgerlig, kapitulationistisk utrikespolitik angrep de således i själva verket centralkommittén och Mao Tsetung.

Det har i efterhand kommit fram att Wang Li hade samarbetat med högermannen Liu Shao-chi och gruppen kring honom. Detta samarbete är intressant då Wang Li hela tiden framträdde som ultravänster. Han var medlem av 16-maj.

William Hinton skriver i *Turning Point in China*:

Det klargjordes senare att dessa extrema händelser, övertagandet av UD, de överilade angreppen på FBA-enheter och upprepade försöken att gripa makten från revolutionskommittéer som redan godkänts av centralkommittén, alla hade inspirerats av en hemlig kontrarevolutionär organisation som kallades 16-maj efter ett direktiv som Mao Tsetung utfärdade den 16 maj 1966 och som inom partiet utlöste attacken mot revisionismen. Överallt där medlemmar av 16-maj styrde, ledde de alla människor de kunde influera att under vänsteristiska och militanta paroller angripa de pålitliga proletära krafter som hade kunnat utkristallisera sig i den kaotiska kampen. Deras yttersta mål var att gripa statsmakten i Kina från det proletära högkvarteret som leddes av Mao Tsetung. Fastän de aldrig öppet angrep Mao Tsetung själv, utan snarare gjorde anspråk på att vara hans varmaste anhängare, angrep de upprepade gånger Chou En-lai och andra kadrer i det proletära högkvarteret som Mao hade förtroende för. Fastän Chou En-lai gång på gång klargjorde att Chen Yi skulle kritiseras, men inte störtas, avsatte de honom i alla fall. Allvarligast av allt var dock att de gjorde FBA till den viktigaste måltavlan för sina angrepp, tog vapen från militärförråden och utlöste väpnad kamp i den ena provinsen efter den andra. Eftersom det var FBA som i själva verket höll landet samman under de stormiga åren, något som den gjorde i egenskap av en proletär revolutionär styrka, utgjorde angreppet på FBA och de envisa försöken att förvandla politisk kamp till väpnad kamp ett direkt angrepp på Mao Tsetung och Mao Tsetungs linje.

Att statsmakten inte var ett fåfängt mål för 16-maj förstår man, när man får klart för sig vilka viktiga poster de inblandade nyckelpersonerna beklädde. Ätminstone tre medlemmar av den ledande kulturrevolutionskommittén Wang Li, Kuan Feng och Chi Pen-yu, har nämnts som ledare konspirationen.... Ännu viktigare personer kan mycket väl varit inblandade bakom scenen. För att hitta en politisk motsvarighet till 16-maj historiskt måste man gå tillbaka till Trotskij och den ultravänsterattack han utlöste mot arbetarklassens makt i Sovjetunionen på 30-talet. 16-majs ny-trotskism måste betraktas som ett motangrepp – "vänster" till formen men höger till innehållet – från den kinesiska bourgeoisins sida då kapitalistfararna på högerkanten, som bourgeoisin satt sitt största hopp till, besegrades."

William Hinton antyder att det på de högsta posterna kunde finnas folk som stödde Wang Li, Kuang Feng och Chi Pen-yu. Så var också fallet. När jag anlände till Peking i april 1971 pågick en kampanj för att nysta upp alla trådar kring 16-majkomplotten. Den 11 juni deltog jag som åhörare i ett massmöte för att kritisera ”röde diplomaten” Yao Teng-shan. Mötet avslutades med att Yao häktades. Det var fyra år efter händelserna som beskrivits i den här artikeln.

Varför hade det tagit så lång tid att utreda hans fall? Jag förmodar att det berodde på att ultravänstern fortfarande gjorde ett frenetiskt motstånd. Och någon i partitoppen beskyddade 16-maj. I augusti blev stämningen annorlunda. 16-majmedlemmar började bli aktiva igen. Det var oroväckande. Här hade 16-maj legat lågt i ett eller två år och plötsligt började de röra på sig igen. Något var på gång. Sedan kom Lin Piao's statskuppöversök i början av september. Efter det misslyckade attentatet mot Mao flydde Lin Piao mot Sovjet, men hans flygplan störtade på vägen. Senare har framkommit att Lin Piao var ledaren för 16-maj. Det ger mening åt en anklagad 16-majmedlems ord före statskuppöversöket: Varför ska jag erkänna? Vi har ju kontakter ända uppe i himlen.⁶



Kinesisk affisch från 1976. Kampanj mot ”de fyras gäng” (Chiang Ching, Chang Chun-chiao, Yao Wen-yuan och Wang Hung-wen)..

⁶ Senare anklagades ”de fyras gäng”, som ingått i ledningen för kulturevolutionen, för att ha stött ultravänstern. Ståndaktiga maoister brukar anse att även Mao borde räknas till denna grupp (se text i boken *And Mao Makes Five: Mao Tsetung's Last Great Battle* (Chicago 1978) – därmed får talet om ”kontakter ända uppe i himlen” otvivelaktigt en ännu större ”mening”).